

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Sociální předpoklady emancipačního boje
Afroameričanů v letech 1918 – 1968 a problém
rasismu ve Spojených státech amerických**

Barbora Císařová

Plzeň 2011

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologických a historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

**Sociální předpoklady emancipačního boje
Afroameričanů v letech 1918 – 1968 a problém
rasismu ve Spojených amerických**

Barbora Císařová

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet

Katedra antropologických a historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2011

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2011

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce

PhDr. Romanu Kodetovi, za odborné vedení, za cenné rady, připomínky
a také za trpělivost, kterou se mnou měl.

ÚVOD.....	7
1. OD PŘEDSUDKŮ K RASISMU.....	12
1.1. Dějiny rasismu a otroctví v Severní Americe a Spojených státech amerických do 20. století.....	12
1.2. Pěstování bavlny jako fenomén amerického jihu	16
2. VÝVOJ RASOVÉ SEGREGACE NA POČÁTKU 20. STOLETÍ A OKOLNOSTI, KTERÉ VEDLY K RASOVÉ A SOCIÁLNÍ EMANCIPACI AFROAMERIČANŮ	18
2.1. Americký jih	18
2.2. Bělošská nadřazenost	21
2.3. Velká migrace černošského obyvatelstva	24
2.4. Urbanizace	27
3. HLAVNÍ EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ PROBLÉMY AFROAMERIČANŮ	30
3.1. Vývoj ekonomické a sociální situace černošských rodin v kontextu rasové emancipace.....	30
3.2. Schéma ekonomických a sociálních problémů, které nejvíce tížily černošské obyvatelstvo.....	31
3.3. Specifika černošských rodin v historickém kontextu	34
4. SOCIÁLNÍ EMANCIPACE AFRAMERIČANŮ	38
4.1. Důsledky velké migrace černošského obyvatelstva	41
5. OBČANSKÁ CESTA KE ZROVNOPRÁVNĚNÍ	44
5.1. Občanská hnutí a osobnost Martina Luthera Kinga	44
5.2. Sociální filozofie Martina Luthera Kinga	52
5.3. Na konci cesty	54
6. ZÁVĚR.....	55
7. SEZNAM LITERATURY, PRAMENŮ A POUŽITÝCH ZDROJŮ	57

8. RESUMÉ	60
-----------------	----

ÚVOD

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku emancipačního boje Afroameričanů ve Spojených státech amerických. Konkrétněji se zabývá a snaží se o propojení dvou hlavních aspektů, které ovlivňovaly život černošského obyvatelstva USA, tedy rasová segregace a ekonomická nerovnost, která zřetelně panovala mezi Afroameričany a bílými Američany. Sociálními problémy, které byly stejně tíživé jako například nemožnost využít volební právo. Afroameričané, jako marginální skupina americké společnosti, se vždy pohybovali na okraji společnosti. Tomu odpovídaly i životní podmínky, ve kterých byli nuceni žít. Použití slova marginální je přitom velmi paradoxní, neboť v určitých částech USA tvořili i polovinu obyvatelstva dané lokality.¹

První dvě kapitoly práce popisují pozvolné přenesení rasové diskriminace na americký kontinent, kdy se během jednoho století postavení černochoů změnilo z čeledínů a služebnictva na otroky. Mimo historiografický popis události, zachycuje tato část práce také pohled na fenomén pěstování bavlny, který z jihu USA udělal bavlnářské impérium. V neposlední řadě jsem zaměřila pozornost také na společnost a strukturu amerického jihu. Tímto způsobem jsem se snažila odpovědět na otázku, proč se rasismus držel právě v této oblasti nejdéle.

Doba, kdy byli černoši nuceni pracovat na bavlníkových plantážích, se změnila. Na konci 19. století, byly do legislativy USA právně zakotveny zákony, které cíleně diskriminovaly a omezovaly práva Afroameričanů. Nejednalo se ovšem pouze o zákony či nařízení. Segregační zákony znamenaly životní styl a „návod“ jak se chovat k černochoům. Znovu se v tomto případě jednalo o jih USA, kde byla společnost tolik posedlá

---

¹ Zejména oblasti jihu USA.

opakováním všeho starého, a nové pro Jižany znamenalo něco nechtěného a nebezpečného.

Po první světové válce nastává fenomén stěhování černošského obyvatelstva do velkých průmyslových měst severu USA. Urbanizace s sebou přinesla obrovské problémy, kterých si zprvu nikdo příliš nevšímal. Lidé, kteří přicházeli z jihu, většinou nebyli plně kvalifikováni na práci v průmyslu. Tím pádem se snižovala jejich příležitost na sehnání práce a získání prostředků na živobytí. Nebyla to ovšem pouze jen nedostatečná kvalifikace ale také neochota zaměstnávat „černé přistěhovalce“. Tyto okolnosti vedly ke vzniku velkých černošských ghett, kde se na jednom místě tísnilo až několik tisíc lidí, většinou bez zaměstnání a v nevyhovujících podmínkách pro život. Ze sociologického hlediska se jednalo o společnost bez tradičních hodnot, s velmi vážně narušenou strukturou. Nebyl to pouze lokální problém dané oblasti. V 70. letech 20. století, vypukly sociální nepokoje v Los Angeles v ghettu zvaném Watts. Spojené státy měly ještě dlouho poté před očima události „dlouhého horkého léta“ z roku 1965. Ovšem kromě výše uvedených záporů s sebou tento problém přinesl i klady v podobě větší pozornosti ze strany, vlády, různých organizací podporující rasovou emancipaci a také samotné společnosti USA, která už nebyla tolik nevšímavá. Na problém urbanizace a velké migrace černošského obyvatelstva po první světové válce upozorňuje kapitola s názvem Rasismus na počátku 20. století.

Zdalo se, že černošská společnost je připravena na revoluci,² která by radikálně změnila jejich situaci. Již v první polovině 20. století se

---

² Použitím slova „revoluce“ je v tomto případě spekulativní. Samozřejmě, že Spojené státy zažily i jiné události, které by se daly označit jako revoluční. Ovšem dle pramenů, které po sobě zanechal Martin Luther King, který sám tuto dobu často označoval jako revoluční, je používání tohoto výrazu oprávněné.

formují občanské hnutí a společnosti, které usilovaly o zrovnoprávnění černošského obyvatelstva. Některé prameny hovoří o tom, že úspěchy Martina Luthera Kinga jsou jen události, které se v jednom období náhodně sešly. Je ovšem naprosto zřejmé a nezpochybnitelné, že bez přínosů M. L. Kinga by organizace prosazující občanská práva nikdy nedosáhly takových úspěchů. V době největší činnosti, mezi lety 1955 – 1968, došlo k velkým změnám, které přispěly ke zkvalitnění života. Martin Luther King se stal synonymem pro boj za občanská práva, rasovou rovnoprávnost a občanská hnutí, která v těchto oblastech působila.

Ovšem nebyla to jen občanská práva, co Afroameričanům scházelo. Bylo jistě přínosné, když černoši získali všeobecné volební právo nebo když došlo k desegregaci školství. Doktor King si byl velmi dobře vědom, že je potřeba vylepšit i sociální situaci Afroameričanů.

Při zkoumání některých publikací, které se věnují problematice rasové segregace a potlačování občanských práv, se nelze ubránit pocitu, že se nejedná o ty samé Spojené státy, kde se v duchu osvíceneckých myšlenek zrodila ústava, která se stala vzorem pro ostatní státy. Dle mého názoru měly Spojené státy americké dvě tváře. Již první veleslavná věta deklaráce lidských práv: „Všichni lidé se rodí rovni co do důstojnosti a práv“ se velmi tvrdě střetávala s realitou, která v USA panovala. Jedna tvář Spojených států celosvětově odsuzovala válečné zločiny, které byly během druhé světové války páčány na Židech. Oproti tomu nemohli černoši v USA využívat své základní občanské právo, právo volební. Spojené státy se během Studené války staly úhlavním nepřítelem Sovětského svazu, kde v poválečných letech probíhaly čistky. Ve Spojených státech byly segregované školy, veřejná doprava, kostely či restaurační zařízení. Stejní obyvatelé, stejné země si nebyli rovni a nad

touto nerovností bděly segregační zákony. Uvedené příklady mě přivedly k výběru tématu, které jsem se rozhodla zpracovat.

V práci jsem použila česky psanou literaturu, ale také anglicky psané publikace. U některé česky psané literatury, vydané před rokem 1989, by se dalo předpokládat, že se v nich budou objevovat určitá ideologická kliše, spjatá s touto dobou. Literaturu napsanou v tomto období jsem vybírala s rozvahou a od ideologického diktátu si udržuji odstup.

Jako velmi přínosné považuji dílo George M. Fredricksona, jehož publikace s názvem *Rasismus*, stručná historie,³ přináší komparační studii dvou nejznámějších forem rasismu.⁴ Publikaci s názvem *Lynčování*, zpráva o kruté minulosti USA od Joëla Michela⁵ považuji přínosnou pro pochopení amerického jihu a také jako bohatou studnici informací pro popis lynče, jako zvláštní instituce, která zastávala funkci soudní instituce. Publikaci s názvem *Martin Luther King proti nespravedlnosti*⁶ přinesl pohled na osobnost Martina Luthera Kinga a jeho činnost v oblasti sociální emancipace. Také je zde, dle mého názoru, zajímavý pohled na kingovu sociální filozofii v rozporu s hnutími, která se oproti tomuto učení radikalizovala. Za velmi přínosnou považuji autobiografickou knihu *Můj život s M. L. Kingem* od Coretty Scott King,⁷ tedy manželky Martina Luthera Kinga. V knize, kterou napsala po tragické smrti svého manžela, velmi detailně popisuje cestu rasové emancipace. Kniha je také velmi přínosná v tom, že se nejedná jen o výčet událostí, ale o velmi citlivě

---

³ FREDRICKSON, George, M, *Rasismus: stručná historie*

⁴ *Rasismus namíření proti černochům v USA a evropský antisemitismus.*

⁵ JOËL, Michel, *Lynčování: zpráva o kruté minulosti USA.*

⁶ HRUBEC, Marek a kol. *Martin Luther King proti nespravedlnosti.*

⁷ KING, Coretta, S. *Můj život s Martinem Lutherem Kingem.*

vyličené události spojené nejen s rasovou emancipací, ale také o osobní zážitky a události.

V bakalářské práci byly použité také anglicky psané publikace. V úvodní kapitole, kde je popisovaná etapa otroctví, nelze opomenout dílo amerického historika Davida Davis Briona - *The Problem of Slavery in Western Culture*.⁸ Publikace od C. Vann Woodwarda - *Origins of the new south 1877-1913*,⁹ přináší studii, která pozoruje zrod nového jihu Spojených států, kde popisuje velmi napjaté vztahy mezi politikou, ekonomikou či rasovou otázkou a tuto knihu jsem využila zejména v kapitole s názvem Americký jih. V práci jsou použité také publikace pramenné podstaty. Zejména se jedná o díla Martina Luthera Kinga. Jeho spis *Where Do We Go From: Chaos or Comunity?*¹⁰ přináší mimo jiné také pohled na Kingův program sociální emancipace. Ve slavném dopisu z birmighamského vězení zase popisuje zásady nenásilného boje proti rasové segregaci.

V neposlední řadě jsou v práci použity odborné články, především z internetové stránky JSTORE. Tento internetový zdroj přináší bohatou základu akademických časopisů, článků a studií a mnoho jiných primárních zdrojů. Další internetový zdroj, který jsem využila, je internetová stránka www.census.gov, kde se nacházejí veškeré údaje vyplývající se sčítání lidí ve Spojených státech amerických.

---

⁸ DAVIS, David, Brion, *The Problem of Slavery in Western Culture*.

⁹ WOODWARD, C. Vann, *Origins of the new south 1877-1913*.

¹⁰ KING, Martin Luther, Jr., *Where Do We Go From: Chaos or Comunity*.

1. OD PŘEDSUDKŮ K RASISMU

1.1. Dějiny rasismu a otroctví v Severní Americe a Spojených státech amerických do 20. století

Postavení černošské menšiny (v oblastech jihu USA se však dalo hovořit také o „černošské většině“) v USA bylo vždy převážně problematické. Již od počátku obchodu s otroky na americkém kontinentě, kdy v první polovině 17. století připlula do amerického přístavu Jamestown nevelká loď s dvaceti africkými otroky na palubě. Tato loď i s nákladem byla velmi pravděpodobně zajata na širém moři Španělům. S takovým nákladem se kapitán neodvážil přistát v některém z karibských přístavů, které tehdy kontrolovali Španělé a proto si jako místo pro přistání vybral právě Jamestown, který se nacházel v málo známé kolonii v Severní Americe. Posádka lodi potřebovala nakoupit potraviny potřebné pro další plavbu, a proto se kapitán rozhodl, že za proviant zaplatí právě otroky, které převážel v podpalubí lodi. Obchod výměny otroků za potraviny proběhl a to znamenalo, že se na území britské Ameriky objevili první černoši. Avšak tito černoši v britské Americe ještě nebyli otroky. Z právního hlediska měli statut smluvních sloužících.¹¹

Až do poloviny 17. století měli černoši postavení sluhů a čeledí s tím rozdílem, že měli černou pleť. Černoši v té době měli právo povolávat bělochy před soud, vydělávat peníze a kupovat a prodávat movitosti i nemovitosti. U svého pána se také mohli vyplatit ušetřenými penězi a koupit si tak svobodu před vypršením smluvního závazku. Z té doby nejsou téměř žádné záznamy o cíleném rasismu proti černošům. Nedostatek pracovní síly byl prvotní důvod ve změně jednání s černošy. Afričany nebylo potřeba nijak zvlášť lákat k příjezdu, protože nepřijížděli

---

¹¹ DAVIS, David, Brion, *The Problem of Slavery in Western Culture*. str. 132 – 143.

dobrovolně. Dále také nemohli uprchnout, jelikož by je bylo velmi snadné identifikovat, ale hlavně neměli kam. Černoši byli zcela vytrženi z původního způsobu života a chtěli nechtěli se museli adaptovat na nové prostředí. Proto i kdyby se pokusili uprchnout, nebylo by zkrátka kam. Americký kontinent pro ně znamenal něco naprosto nového. Z velké části sem byli černoši zavléčeni násilím a neměli možnost návratu. Tímto okamžikem se začala formovat jedna etapa temné historie Spojených států amerických.¹²

Dále se situace vyvíjela dle ideálních představ plantážníků – černoši zaručovali velký dostatek pracovních sil v koloniích a nadále se mohli být nakupováni bez obav, že majitel pozbude svou pracovní sílu po uplynutí smluvní dohody. Majitelé plantáží museli udržovat černé otroky v poslušnosti a chránit se před případnými vzpourami a proto uváděli v platnost předpisy, které černochoy stále více omezovaly. Na základě těchto předpisů mohli své otroky téměř bez omezení trestat, vykořisťovat a v krajním případě i usmrtit a to beze strachu s případného trestního stíhání. Tento mechanismus se postupně začal rozšiřovat do všech ostatních kolonií, i když v trochu odlišné podobě.¹³

Postupná legalizace otroctví a její pomalé zakotvení v zákonech jednotlivých kolonií pomalu vedlo k postupné segregaci Afričanů a černoši se začali stávat nižší rasou. Toto zmíněné zakotvení otrokářských zákonů probíhalo v jednotlivých koloniích odlišně, avšak vždy vedlo z hlediska černochoy k týmž výsledkům. Tyto rozdíly se v plném rozsahu projeví až později, když USA získaly nezávislost.¹⁴

---

¹² DAVIS. D. B. s. 143 – 147.

¹³ Tamtéž, s. 150 – 159.

¹⁴ Tamtéž, s. 164 – 170.

V koloniální epoše začaly mnohé vědní obory vědecky odůvodňovat rasismus.¹⁵ Zpočátku se omezovaly na názor, že rasismus vznikl z předpokladu vrozené nízkosti černochoů.¹⁶ Tento názor přesně vymezuje preambule k předpisům zavedeným v roce 1712 v Karolíně s cílem lépe řídit černochoy a otroky: „Protože plantáže a usedlosti nynější provincie nemohou být náležitě využívány a spravovány bez práce a služeb černochoů a jiných otroků a protože černoši a jiní otroci, kteří byli převezeni obyvateli naší provincie právě k tomuto účelu, jsou svou povahou barbaři, zvířata a divoši, což zcela vylučuje možnost, aby byli řízeni zákony, zvyklostmi a způsoby vládnoucími v naší provincii, je absolutně nezbytné schválit a uvést v život speciální zákony, předpisy a nařízení regulující jejich jednání tak, aby se zdržovali sporů, násilí a jiného nelidského jednání, k němuž mají přirozený sklon a aby byli nuceni respektovat bezpečnost a majetek obyvatel této provincie.“¹⁷ Po tomto nařízení následovaly předpisy, které zaváděly doživotní otroctví, zákaz opouštění plantáží atd.

Obsah preambule obsahuje určitý názor na povahu černochoa a také názor a opatření jak se proti této povaze bránit. Zároveň má obsah preambule ospravedlňovat chování bělochů vůči černým otrokům a zamezit tak výčitkám, které by mohly následovat. Běloch tedy nebyl ničím vinen a nemusel se za své chování zpovídat před Bohem. Takové bylo jádro amerického rasismu, které se v modifikované formě udrželo až do druhé poloviny 20. století. Rasismus zapustil hluboké kořeny v myslích amerických plantážníků a toto dědictví se později přeneslo i do mentality většiny obyvatel Nové Anglie.¹⁸

---

¹⁵ Vědní obory, které se snažily o vědecké odůvodnění rasismu, byly zejména anatomie, antropologie a psychologie.

¹⁶ FREDRICKSON, George, M. *Rasismus: stručná historie*. s. 67.

¹⁷ TINDALL, George, Brown. *Dějiny Spojených států amerických*. s. 120.

¹⁸ FREDRICKSON, G, M. s. 76 – 77.

Po válce za nezávislost přestalo otroctví existovat na severu a na severozápadě země. Udržovalo se pouze na jihu, přestože zde pravidelně docházelo k protestům proti této instituci. Velmi důležitým se stal fakt, že se snížila hospodářská výnosnost otroctví. Pole, na kterých se dlouhodobě pěstoval tabák, se stala neplodnými a pěstování rýže či indiga už nebylo tak výnosné jako kdysi. Tím, že klesla cena rýže, začala klesat také cena otroků, pro které najednou nebylo dost místa. Jižanské zemědělství v té době bylo vyčerpané a nutně potřebovalo nové změny.

Ani po občanské válce, která proběhla v letech 1861–1865 nedošlo k výraznějším změnám k chování bělochů vůči černochoům. V této době existovaly jisté přežitky z dob otrokářství, které podporovaly předsudky vůči černým Američanům. Jejich situace byla v podstatě stejná, jak v době otrokářských prací na plantážích, jen s tím rozdílem, že černoši již nebyli otroci (vázáni právním systémem, který upravoval vztah mezi otrokářem a otrokem) ale symbolicky by se jejich status dal nazvat jako otrocký (vzhledem k jejich společenskému postavení). Navíc v době, která se nazývá Rekonstrukce Jihu, se v americké společnosti začaly usazovat zákony a nařízení, které upravovaly např., co si černoši smějí dovolit k „bílým“ a jak se smějí správně chovat atd. Tyto zákony zvané jako Jim Crow Laws, také vedly k segregaci hřbitovů, divadel, restaurací a tedy výlučně na všechny instituce veřejného občanského života. Šlo tedy o to, aby v žádném případě nedošlo k postavení černochoů a bělochů na stejnou úroveň.¹⁹ O odstranění těchto zákonů usilovala hnutí za občanská práva ve 2. pol. 20. století.

---

¹⁹ WOODVARD, C. V., *The strange career of Jim Crow*. s. 71 – 90.

1.2. Pěstování bavlny jako fenomén amerického jihu

V souvislosti s americkým Jihem 19. století, nelze opomenout asi nejdůležitější vývozní artikl této lokality. Pěstování bavlny bylo skutečným fenoménem, který promluvil jak do historie Spojených států, v souvislosti s občanskou válkou, tak také do osudů černošského obyvatelstva.

Počátek 19. století se nesl v duchu průmyslové revoluce. Mimo průmysl zaznamenalo velký rozmach také hospodářství a to zejména textilní průmysl. Vynález mechanických tkalcovských stavů a spřádacích strojů značně snížil cenu textilních výrobků, tím se otevřelo téměř nevyčerpatelné odbytiště, a tím i perspektiva obrovských zisků. Podmínkou pro obchod bylo zajistit si velké množství textilního materiálu, tedy bavlny.

Pěstování bavlny byla velmi jednoduchá a nenáročná procedura. Nejprve bylo třeba zasít semena, okopávat plodinu a nakonec bavlnu sklídit. Největší podíl v tomto procesu sehrálo slunce a déšť, čehož byl na jihu USA dostatek. Práce kolem bavlny nevyžadovala nijak zvláštní dovednosti a každý běloch, který na jihu vlastnil kus půdy, semena bavlny a otroky, mohl brzy zbohatnout. Vidina rychle vydělaných peněz hnala bílé plantážníky stále kupředu a pomalu se zde začal rozjíždět mechanismus, který později vedl až k samotné občanské válce v USA. „V roce 1810 vzrostl počet otroků na 1 200 000 a produkce bavlny obsahovala 40 000 tun za rok. Jižní státy v té době předstihly Egypt a Indii a kryly tři čtvrtiny poptávky světové poptávky.“²⁰ Tato vzestupná tendence pokračovala až do poloviny 19. století.²¹ S fenoménem pěstování bavlny se stejně rychle šířilo také otroctví a to nejen početně ale také co do územní expanze.

---

²⁰ TINDALL, G, B. s. 150.

²¹ Na počátku občanské války činila produkce bavlny 850 000 tun, z čehož 80% bylo určeno na export.

Pěstování bavlny, bylo až do roku 1783 nevýnosné. Odstraňování semen bylo hlavní podmínkou dalšího prodeje bavlny, ovšem tato práce byla příliš pracná. Z počátku se pro výrobu textilu pěstovala bavlna s dlouhými vlákny, u které již nebylo potřeba semena odstraňovat. Problém však byl v tom, že tato plodina se nedala pěstovat všude, jako bavlna s krátkými vlákny. Velká změna nastala v roce 1783, kdy byla vynalezena tzv. čistička bavlny (v originále cotton gin).²²

Za vynálezce čističky bavlny bývá označován Eli Whitney, avšak zdroje amerického patentového úřadu naznačují, že první takový stroj byl sestrojen již o dva roky dříve Noahem Homesem, nicméně jako vynálezce je dnes většinou označován právě Whitney. Čistička bavlny umožnila zpracovávat v případě ručně poháněného stroje 50x až 100x větší množství bavlny, zatímco stroje poháněné koňmi či později parním strojem byly ještě mnohem efektivnější.²³ Tímto vynálezem byla odstraněna největší překážka průmyslového využití bavlny.²⁴

K udržení výnosů z pěstování bavlny byly důležité dva aspekty. Zaprvé dostatek prostoru, tedy plantáží, kde by se bavlnovníky daly pěstovat. Tato potřeba zapříčinila územní expanzi jižní států. Zadruhé bylo potřeba zajistit mnoho pracovní síly, u které se předpokládala především vysoká fyzická zdatnost, nežli dostatečná pracovní kvalifikace. K těmto účelům se nejvíce hodili černoši, kterých bylo na jihu dostatek díky obchodu s černochoy, kteří sem byli dováženi z Afriky. Pěstování bavlny bylo sice velmi výnosné, avšak cena, kterou Spojené státy za tuto plodinu zaplatily v podobě občanské války či zotročování jiných lidí na úkor svého vlastního bohatství, byla mnohokrát vyšší.

---

²² YAFA, Stephen. *Cotton: the biography of a revolutionary fiber*. s. 84 – 86.

²³ Vynález čističky bavlny byl tak efektivní, že již za dva roky od vynálezu čističky vzrostla produkce bavlny ve Spojených státech téměř 33x (z 0,18 mil. liber na 6 mil.) a do roku 1810 na 93 milionů liber.

²⁴ YAFA, S. s. 86-87.

2. VÝVOJ RASOVÉ SEGREGACE NA POČÁTKU 20. STOLETÍ A OKOLNOSTI, KTERÉ VEDLY K RASOVÉ A SOCIÁLNÍ EMANCIPACI AFROAMERIČANŮ

2.1. Americký jih

Pro pochopení amerického rasismu je třeba popsat oblast, ve které rasismus vznikl nejdříve a kde se také nejdéle udržel. Touto oblastí je americký jih v průběhu 19. a 20. století. Americký jih se jistě dá vyznačit zeměpisně ale spíš než demograficky lze oblast vymezit myšlenkově. V podstatě se jedná o svět s vlastní společenskou strukturou, identitou a kulturou. Jih se dá také popsat jako místo, které bylo na dlouhou dobu poznamenáno občanskou válkou, která tuto oblast živila pocitem prohry. „*Představuje-li Evropa prostor v čase a Amerika prostor v pohybu, je jih se svými rituály a tradicemi podobný spíše Evropě*“.²⁵ To jak obyvatelé jihu až fanaticky lpěli na cti a náboženství, je další nesporná podobnost se starým kontinentem.²⁶ Další věc, která činí jih odlišným od severu, je historicky zakořeněný stereotyp, že každá věc a člověk, má své pevně dané místo. Obyvatelé jihu měli ve svých myslích pevně usazenou touhu po opakování minulého, což se velmi liší od zbytku Ameriky, kde prostor a čas nehrál důležitou roli. Jižané chápali okolní svět jako prostor, ve kterém se pohybují jejich největší nepřátelé – sever USA a dále pak cizinci. Na jihu USA, se pohybovalo mnoho cizinců, jejichž vlastní byl samotný jih, jinak řečeno černoši. Obyvatelé jihu, neměli rádi cizí lidi ani cizí myšlenky. Všechny tyto věci narušovaly jejich přirozený řád, který byl jednou dán, a bylo potřeba jej dodržovat. Již z těchto souvislostí, lze pomalu chápat, proč právě na jihu se rasismus udržel nejdéle a hlavně

---

²⁵ WOODWARD, C. Vann, *Origins of the new south 1877-1913*. s. 22.

²⁶ Tato podobnost je zřejmě zejména v evropských jižanských a středomořských státech

proč zrovna v této oblasti se rasismus projevoval tak surově. Zároveň také tyto poznatky přinášejí nový pohled na studium rasové segregace.²⁷

Jih USA měl své vlastní společenské a sociální uspořádání. Nejvýše v žebříčku hodnot stál důraz na kladení osobní cti.²⁸ Jak bylo již výše napsáno, stejný jev se objevuje u některých evropských národů. Život v takové společnosti určuje primárně to, jak jedince vnímají druzí. V takové společnosti bylo nutné přijmout fakt, že násilí a konflikt ovládají vztahy mezi dvěma svobodnými lidmi, kteří sice respektovali zákon, ale dávali přednost osobnímu řešení sporů. Tento typ společnosti charakterizoval kult neposkvrněnosti ženy, nacionalismus nebo naprosté odmítání odchylek. Čest zaručovala vysoké postavení ve společnosti a jejím opakem byla naprostá podřízenost otroka, (v tomto případě černocho) kterému lze odejmout hodnotu lidství. Lze hovořit o tom, že kastovní systém,²⁹ o který se tradiční jižanská společnost opírala, má aristokratické a antidemokratické rysy.³⁰

Ve své době, tedy ve druhé polovině 19. století, se jih pyšnil civilizovaností a kulturou, která byla v rozporu s rasismem a pohrdání člověkem. Otrokářský systém pomalu nahrazovala stále více promyšlená rasová segregace. Některým lidem, byly odpírány základní hodnoty lidství. Tito lidé byli vystavováni utrpení, ponížení a veřejnému lynčování. Lynč v podstatě zastával funkci justice, protože v myslích bílých obyvatelů jihu černocho nepotřeboval soudní proces. Provinil-li se černocho svým jednáním proti zákonům, nebylo potřeba soudů, černocho byl vždy vinen. Americké jižanské soudy byly zcela jedinečná instituce a toto téma je dostatečně obsáhlé na samostatné zpracování. „*Jesse Washington byl*

---

²⁷ WOODWARD, C. V. s. 30 – 43.

²⁸ Podle sociologických průzkumů společnosti, se vědci shodují, že všude tam, kde otroctví proniklo do struktury společnosti, stává se otázka osobní cti úředním bodem dané kultury.

²⁹ S touto souvislostí zavedl americký historik George M. Fredrickson pojem *Herrenvolk identity – kastovní identita* (GEORGE M. Fredrickson, *Rasismus – stručná historie*).

³⁰ FREDRICKSON, G, M. s. 88.

nejspíše mentálně zaostalý, pracoval stejně jako ostatní členové jeho rodiny na Bryerových bavlněných plantážích poblíž města Waco v Texasu. Dne 8. 5. 1916 došlo k vraždě farmářky, při které byla oběť také znásilněna. Jesse Washington byl zadržen a následně se k činu přiznal (nebo spíše byl donucen, aby se k činu přiznal). V den, kdy mělo dojít k soudnímu přelíčení, k městu již proudily tisíce lidí, aby mohli být svědky připravovaného lynče. Do soudní místnosti, kam se natlačily stovky ozbrojených lidí, neměla porota ani čas prohlásit obžalovaného vinným. Skupinka ozbrojenců odvedla Jesseho Washingtona ze soudní síně. Před budovou soudní síně mu rozčílený dav omotal kolem těla řetěz, který připevnili k zadní části automobilu. Jelikož řetěz nápor nevydržel, omotal si jej místní silák kolem zápěstí a vlácel Jesseho Washingtona za sebou. Cestou k šibenici z něj dav strhal oblečení a bil ho vším, co bylo po ruce, cihlami, lopatami, holemi. Dále mu cestou odřezali uši ... když rozlícený dav přišel na místo poprav, naházeli na hromadu hořlavé věci a obviněného pověsili za ruce nad oheň, tak aby ho mohli upalovat zaživa... během hrůzného představení byly pořízeny fotografie a lidé, kteří se zúčastnili lynče, tyto fotografie rozesílali svým známým. Na fotografiích se kromě zohaveného těla Jesseho Washingtona objevují také zástupy přihlížejících, v jejichž středu hrdě a s úsměvem hledí do objektivu fotoaparátu vykonavatelé poprav³¹. Stejným způsobem probíhaly „soudy“ s jinými obžalovanými černochoy. Lynč se stal symbolem naprostého šílenství a agrese, kterou jižané uplatňovali.

---

³¹ JOËL, Michel, *Lynčování: zpráva o kruté minulosti USA*, s. 7-8.

2.2. Bělošská nadřazenost

Při uvažování nad xenofobními myšlenkami či nad rasismem, tedy selektování a povyšování jedné lidské rasy nad druhou, si lidé často kladou otázku - kde se v nás rodí názor, že jsem lepší než ti druzí? Vychází tento názor snad z obecných historických či kulturních zvyklostí nebo je tento názor odkazem na biblické skutečnosti? V obdobích, která jsou dřívější, než období, která jsou v bakalářské práci popisována se rasismus či xenofobie neprojevovaly takovým způsobem. Například v době pozdního středověku se společnost odvolávala na podporu názoru, že rozdíly mezi křesťany a Židy, či mezi Evropany a Afričany, byly nesmazatelné. Již tento názor se může jevit jako rasistické učení své doby. V té době se však světská moc většinou vyhýbala schvalování rozdílů na základě rasového původu. Navíc zde byla konfesní otázka. Církev vždy trvala na tom, že černoši i Židé mají duši, kterou lze spasit, a proto s nimi mělo být zacházeno jako s křesťany.³²

Ve 20. století se ve spojitosti s rasismem nejčastěji setkáváme s Židy a černochoy. Proč právě tyto dvě skupiny? V obou případech se jednalo o rasismus ve své nejtemnější a nejbrutálnější podobě. Avšak americká rasová nenávisť namířená proti černochoy, se liší od evropského antisemitismu. Američtí otrokáři a zastánci rasové segregace vycházeli z kulturních a historických kontextů, které jako by říkaly, že jejich uvažování a chování je správné. Otroctví bylo právním statutem, který se mohl obhajovat, a také se často obhajoval na jiném, než rasovém principu.³³ Konzervativci, kteří se odmítali přizpůsobit moderní době, se odvolávali na tezi, že společenská hierarchie s nejnižší třídou otroků je nezbytná pro jakoukoli společnost.³⁴

---

³² FREDRICKSON, G, M. s. 32.

³³ Jedním z náboženských tvrzení, bylo prosté vysvětlení, že otroctví existovalo již v biblických dobách a sám Kristus ho nikdy neodsoudil za hříšné

³⁴ Toto tvrzení ovšem nevysvětlovalo, proč jsou touto skupinou právě černoši.

Osvobození a zrovnoprávnění černých otroků bylo výsledkem občanské války. „Čtrnáctý odstavec, ratifikovaný v roce 1868 zvedl rovnost pro všechny občany narozený ve Spojených státech amerických“.³⁵ Nicméně federální snahy prosadit občanskou a politickou rovnoprávnost pro černochoy neuspěly. Během Rekonstrukce, nebyla vláda schopná poskytnout dostatečné zdroje či použít náležitou sílu k překonání násilného odporu bílých, který byl namířený proti snahám o zrovnoprávnění černých, který vypukl na jihu.

Emancipaci nebylo možné provést do konce. Protože většina bílých Američanů, na severu stejně jako na jihu, nebyla schopná považovat černé za skutečně sobě rovné. Po Rekonstrukci, panoval poměrný souhlas se skutečností, aby se stát zbavil otroctví.³⁶ Snahy rozšířit emancipaci tak, aby znamenala i občanskou a politickou rovnost, však ještě více podnítily zejména jižanský rasismus. Poválečný rasismus³⁷ líčil černošské muže jako „bestie“ lačnící po bílých ženách, z nichž někteří měli být pověšeni či upáleni zaživa, jako názorný příklad zastrašení ostatních mužů, kteří by snad dostali stejně urážlivý nápad.³⁸

Bělošská nadřazenost dosáhla největšího ideologického rozkvětu mezi 90. lety 19. století a 50. lety 20. století ovšem projevy, které lze oprávněně považovat za rasismus, existovaly dlouho před dvacátým stoletím. Předsudky a diskriminace posilované ideologiemi založenými na tvrzení, že rozdíly mezi lidskými skupinami s odlišnými předky jsou nezměnitelné a nutně se odrážejí na společenském postavení či zařazení, mají kořeny již v pozdním středověku. V té době rasistické zásady však nebyly začleněny do zákonů aktivně prosazovaných

---

³⁵ FREDRICKSON, G, M s. 68.

³⁶ Otroctví bylo považováno za zastaralou instituci, která zpomalovala ekonomický rozvoj a prosperitu, kterou kapitalistický systém založený na námezdní práci umožňoval.

³⁷ Zejména v některých lidových projevech.

³⁸ JOËL, M. s. 9.

státem,³⁹ ani se nestaly hlavním zájmem státní politiky, až do nástupu režimů v minulém století, které se již oprávněně dali nazývat „otevřeně rasistické“. Další jev, který souvisí s nástupem 20. století, je modernizace a legalizace rasismu.⁴⁰

Modernizace, či modernismus byl hlavní podmínkou pro fungování otevřeně rasistických režimů. Tradiční neformální uspořádání, která charakterizovala vztahy mezi bílými a černými na americkém jihu před nástupem moderní doby, se nemohly udržet v městském a industriálním prostředí dvacátého století. Zachování bělošské nadřazenosti vyžadovalo pravidla a předpisy, které měly černým zabránit v tom, aby využili neexistenci osobního dohledu a zůstali na svém místě. V moderních národních státech, v nichž měli všichni nárok na občanství, se mohly předsudky vůči některé skupině změnit na její systematické vyčleňování ze společenské struktury. Tato segregovaná skupina, byla považována za méně lidskou, v dalším případě za dědičně nevypělou a tudíž neschopnou přijmout zodpovědnost, zákony a nařízení. Spojené státy americké tvoří v této teorii ojedinělý fenomén. Občanské svobody, byly zaručeny již v roce 1776 při deklaraci americké nezávislosti a v roce 1788 při přijetí ústavy. Oproti tomu nástup moderních států, ve kterých byl taktéž zaznamenán rasismus, se odehrál o sto let později. Z této souvislosti vyznívá otázka, co se dělo během této doby? Odpověď by nejspíše zněla tak, že stále více docházelo k utužování rasismu, který vyvrcholil s nástupem 20. století.⁴¹

---

³⁹ Ze Spojených států například zákony známé pod názvem *The Jim Crow laws*.

⁴⁰ FREDRICKSON, G, M. s. 82.

⁴¹ JOËL, M. s. 10-11.

2.3. Velká migrace černošského obyvatelstva

První světová válka měla velký dopad na mezirasové vztahy ve všech zemích,⁴² ve kterých se později rozvinul otevřený rasismus. Slogan prezidenta Wilsona o sebeurčení, dal v první impuls k rodícím se hnutím za zrovnoprávnění. Vzhledem k faktu, že Spojené státy patřily k vítězné straně a na evropském konfliktu se podílely pouze okrajově, ovlivnila je válka mnohem méně nežli poražené Německo. Dalším aspektem bylo, že jediné právo, které bývalí otroci a jejich potomci neztratili, bylo právo cestovat a měnit své bydliště. Černoši toho nevyužili hned, ale zprvu se snažili usadit na jihu. Když se však ukázalo, že je to nemožné, nastalo velké stěhování, které změnilo obraz nejen černochoů, ale také celých Spojených států amerických.⁴³

Nicméně válka a její důsledky podstatně změnil vztahy mezi černými a bílými. „*Nedostatek pracovní síly, který způsobil válkou vyvolaný pokles imigrace z Evropy, podnítil v roce 1914 velkou migraci Afroameričanů ze zemědělského jihu na průmyslový sever. Tato migrace přetrvala až do poválečných let*“.⁴⁴ Společenský problém, který se původně považoval za problém regionální, přerostl v problém celonárodní. Dále zde byla otázka rasové integrace, která přímo souvisela s válečným konfliktem. Černošští vojáci, kteří bojovali v segregovaných jednotkách na straně USA, očekávali při svém návratu, že se setkají s respektem za své přispění k vítězství spojenců. Po návratu do své vlasti na ně však čekaly pouze starý pořádek, který představoval dodržování segregačních zákonů, lynčování a znovuprobuzení Ku-Lux-

---

⁴² USA, Jižní Afrika, Německo.

⁴³ STEWART E. TOLNAY, The African American "Great Migration" and Beyond. *Annual Review of Sociology*. Vol. 29, (2003), pp. 209-232. Dostupná na: <http://www.jstor.org/stable/30036966>. citace: 20/6/2011 16:30.

⁴⁴ FREDRICKSON, G, M. s. 91.

Klanu.⁴⁵ V tomto období se opakuje naprosto stejná situace, která se odehrávala při válce za nezávislost. V té době černoši vstupovali do války na straně Nových kolonií, aby bojovali proti Británii. Tehdy, stejně jako v 1. pol. 20. století, byla jejich snaha oceněna podobným způsobem. Na druhou stranu je nutno podotknout, že migrace obyvatelstva přinesla své ovoce v podobě přesvědčení mnohých bělochů, zejména na severu, kde se černoši těšili větší svobodě slova. Růst soucitného přístupu k černým se odrážel v bělošském patronátu nad Národní asociací pro povznesení barevného obyvatelstva⁴⁶. Založení této organizace představovalo první a velmi důležitý krok na cestě ke zrovnoprávnění.⁴⁷

Měnící se bělošské postoje odrážely do určité míry růst černošské polické moci. Díky přesunu z jihu na sever získali Afroameričané opět možnost volit. Ve 30. letech dvacátého století začli být dostatečně početní, aby mohli v některých městech promluvit do politického uspořádání. Tuto skutečnost pozitivně uvítali američtí demokraté, kteří Afroameričany přivítali ve svých městských koalicích. Oproti tomu se situace na americkém jihu příliš nezměnila. V poválečných letech bylo ještě příliš brzy na to, aby nová černošská politická síla ze severu přešla v otevřený boj proti rasismu a segregaci. Jižany stále držela vidina naprosté oddanosti bělošské nadřazenosti.

---

⁴⁵ Rasistická organizace Ku-Klux-Klan byla založena na jihu USA po americké občanské válce, aby zabránila zrovnoprávnění černochoů. Primárně se tato organizace zaměřovala na zavražďování černošských obyvatel, ale nezdráhala se použít násilí ani také proti bělochům, kteří černochoy podporovali nebo také proti lidem katolického vyznání. Ku-Klux-Klan se stal nechvalně proslulý svými nočními jízdami po jižanských městech, za účelem zavražďování černocho. Typickým znakem pro tuto organizaci je ošacení stoupců, které se skládá z bílého hábitu a typicky špičaté pokrývky hlavy (roucho Ku-Klux-Klanu vzniklo z hábitu Španělských kněží, kteří v tomto rouchu prováděli pohřební slavnosti). Zajímavá jsou také označení funkcí této organizace. Jednotliví příslušníci se označují anglickým slovem *Klansman*. Přitom největší titul se označuje jako *čaroděj*. Boj proti KKK byl náročný vzhledem k tomu, že mnoho lidí z elitářského prostředí jihu byli členové Ku-Klux-Klanu (soudci, poslanci, policisté, starostové měst). Popsat strukturu a prostředí KKK se dokonale povedlo americkému novináři Stetsonovi Kennedyovi, který se dokázal asimilovat do řad Klanu. Později o svých zážitcích napsal autentickou knihu *Sám proti Ku-Klux-Klanu* (KENNEDY, Stetson. *Sám proti Ku-Klux-Klanu*).

⁴⁶ *National Association for the Advancement of Colored People*, zkr. NAACP.

⁴⁷ CARSON, Clayborne, *In struggle: SNCC and the Black awakening of the 1960s*. s. 64.

Od 30. let přispěly k migraci obyvatelstva z jihu na sever další dva faktory – první bylo objevení nylonu v roce 1937.⁴⁸ Druhým faktorem, který přispěl k migraci, bylo rozšíření pěstování tabáku v oblastech ležících severně od hranice, která dělí Spojené státy americké na sever a jih. Tím se automaticky zmenšila potřeba černošských dělníků na jižanských plantážích.⁴⁹

Situace z období první světové války se opakovala ve 40. letech. V té době se znovu rozvinul zbrojní průmysl a tím pádem vznikala nová pracovní místa. „*Ve 40. letech tak migrace černochoů z jihu na sever vzrostla oproti ostatním letům o 75%.*“⁵⁰ V pozdějších letech se tempo migrace řídilo dle hospodářských potřeb. Navíc černoši z jihu už měli na severu někoho ze svých příbuzných, a proto kdykoli se naskytla příznivá situace, odjeli na sever. Není proto překvapující, že migrační vlny se shodovaly s cykly hospodářské konjunktury, které podléhalo celé hospodářství USA. Přesuny obyvatelstva z jihu na sever způsobily přeměny v celé společenské struktuře USA. „*Na jihu kleslo procento černošského obyvatelstva z celkového počtu obyvatel v letech 1860 – 1970 z třiceti sedmi procent na devatenáct procent.*“⁵¹ Dále se začal podíl černošského obyvatelstva v jednotlivých státech jihu lišit.⁵² Rodinný charakter migrace způsobil, že některé vesnice a okresy se začaly vyliďňovat. Byly zaznamenány případy, že celé vesnice odjížděly stejným vlakem, který mířil na sever. Tento proces měl za následek zmenšování černošského pásu. Odliv obyvatelstva se projevoval také na politickém uspořádání. Největší rasová segregace se projevovala v černošských okresech, kde se bílí předáci báli, aby jim černoši nezačali vládnout. Migrace způsobila i změnu rozdělení černošské obyvatelstva na jihu.

---

⁴⁸ Objevení nylonu způsobilo pokles využití bavlny jako základní suroviny textilního průmyslu.

⁴⁹ CARSON, C. s. 64.

⁵⁰ Tamtéž, s. 66.

⁵¹ Tamtéž, s. 68.

⁵² Rozmístění černochoů na jihu Spojených států bylo vždy více méně stejnoměrné.

V nejvíce případech odjížděli na sever mladí a zdraví lidé v plné síle, pro které nebylo tak těžké opustit svou rodinu. Přispíval k tomu i fakt, že na fyzické zdatnosti záležel budoucí úspěch jedince, který se rozhodl odjet. Tento fenomén měl pro černochoy na jihu dvojí důsledek. Zaprvé se jižanské úřady nemusely starat o mladé černochoy, kterým nebylo potřeba zajistit práci a bydlení. Na druhou stranu na jihu zůstávali lidé, kteří již byli za svým produktivním věkem. Většinou se jednalo o staré a nemocné jedince bez kvalifikace. Tím se prohlubovalo zaostávání a sociální nerovnost mezi bílým a černošským obyvatelstvem jihu.

2.4. Urbanizace

Na severu, ani na západě, neměli černoši možnost pracovat v zemědělství, tak jak byli z jihu zvyklí. Půda na severu byla již rozdělena a navíc přistěhovalci neměli dostatečné finanční prostředky pro koupi pozemku. Ani úřady neměly zájem na tom, aby se na severu zakládaly černošské osady. Proto se černošské obyvatelstvo, které se přistěhovalo z jihu, začalo usazovat ve velkých průmyslových městech. V těchto letech se zřejmě začal formovat stereotypní obrázek zchudlého černocho, který právě dorazil z nezapadlejší jižanské oblasti a nedokáže se vypořádat s nástrahami moderního města.⁵³ Realita byla ovšem jiná. Jak bylo již výše zmíněno, obrovský počet přistěhovalců způsobila velká migrační vlna, která započala během První světové války. Migrace obyvatelstva však probíhala dvoufázově – pokud se mladý černocho rozhodl přestěhovat z jihu na sever, nejdříve se usadil v některém z velkých měst na jihu.⁵⁴ Není také pravda, že na sever přicházeli jen nekvalifikovaní lidé.

---

⁵³ Pokud jde o vytváření těchto stereotypů, v literatuře, která se zabývá touto tematikou, není přesně napsáno, že by se tisk zaměřoval na vytváření takových stereotypů. Spíš se jedná o celkový jev, který by se dal nazvat jako "vedlejší produkt" migrace černošského obyvatelstva.

⁵⁴ Dnešní obyvatelé severovýchodních měst - New York a Philadelphie, pocházejí hlavně z měst jižního státu u pobřeží Atlantiku. Obyvatelé severní centrální oblasti pocházejí nejčastěji ze států – Kentucky, Tennessee, Alabama a Mississippi.

Většinou se naopak jednalo o mladé a podnikavé lidi. Od počátku migrace se černoši usazovali v místech,⁵⁵ kde se dalo sehnat levné bydlení a nekvalifikovaná práce, protože pouze takovou mohli potomci otroků vykonávat. Jakmile se jim začalo dařit, vydávali se na Západ nebo do lepších čtvrtí. Z míst, kde se původně usadili, se začala stávat černošská ghetta.⁵⁶

Na vzniku nechvalně proslulého fenoménu černošských ghett, mají svůj podíl i běloši, kteří do svých čtvrtí odmítali pouštět ani majetné černochoy. Bílí pocíťovali nechuť vůči nově příchozím a začali zavádět segregační zákony.⁵⁷ Takové zákony rozdělávaly městské oblasti na „černé a bílé“. Tam, kde bylo nejvíce bělochů, se nesměli černoši usazovat. Není třeba zdůrazňovat, že toto pravidlo nemělo zpětný ráz, jelikož žádný běloch se nechtěl usazovat v místech, kde žilo nejvíce černochoy. Zvláště pak na jihu, kde byl rasismus a segregace daleko tužší než na Severu. V reálu to vypadalo tak, že černoši se směli stěhovat pouze do oblastí, kde žili opět jen černoši.⁵⁸

V 50. a 60. letech 20. století prodělala americká města velké proměny. Podstatnou roli na tom měla finanční situace, přesněji růst zámožnosti. Běloši se v té době stávali majetnějšími a začínají se stěhovat na okraje měst, kde vznikaly čtvrti s rodinnými domky. Migrace na předměstí se samozřejmě týkala jen bílých. Většina černochoy bylo chudých, a proto si nemohli dovolit koupit rodinný domek za městem. Pokud už černochoy nashromáždil dostatečný kapitál ke koupi domku,

---

⁵⁵ Většinou to byly nejstarší a nejhorší čtvrti, tzv. *ports of entry*, kde se v 19. století usazovali přistěhovalci z Evropy.

⁵⁶ HRUBEC, Marek a kol. *Martin Luther King proti nespravedlnosti*. s. 33.

⁵⁷ První takový zákon se objevil v roce 1912 ve městě Lousvillu.

⁵⁸ HRUBEC, M. s. 34-35.

samotné stavební formy mu v tom zabránily, protože většina bělochů nechtěla mít za sousedy černochoy.⁵⁹

Migrace černošského obyvatelstva přinesla klady a zápory. K záporným bodům patří vznik tzv. nového rasismus, který nahrazuje dřívější stereotypy, ke kterým patřilo např. otroctví. Ke kladným stránkám bezesporu patří formování prvních občanských hnutí, které vedly k zrovnoprávnění černošského obyvatelstva. Tomuto tématu se bude věnovat následující kapitola.

---

⁵⁹ Tamtéž, s. 36.

3. HLAVNÍ EKONOMICKÉ A SOCIÁLNÍ PROBLÉMY AFROAMERIČANŮ

3.1. Vývoj ekonomické a sociální situace černošských rodin v kontextu rasové emancipace

Sociální a ekonomické problémy, které trápily černošské obyvatelstvo, byly zapříčiněny z několika důvodů. O odstranění těchto problémů se samozřejmě snažila hnutí, která prosazovala občanskou rovnoprávnost. Hlavním představitelem tohoto snažení byl Martin Luther King. Velké sociální cítění v Kingovi vyvolával již samotný fakt, že byl nábožensky založen. Hluboké náboženské cítění v něm vyvolávalo otázky, které si na počátku nedovedl vysvětlit. Proč je ještě v dnešní době na světě chudoba? M. L. King přirovnával chudou ke kanibalismu, který neměl v moderním světě žádné opodstatnění.⁶⁰

Doktor King stále hledal otázku na to, jak ze světa vymítit chudobu a sociální nerovnost. Při hledání odpovědí na tyto otázky býval často velmi zarmoucení a někdy až skeptický. Stále nedokázal přijít na to, jak se vypořádat s bídou a zároveň dosáhnout plného zrovnoprávnění černošského obyvatelstva. V tomto ohledu shledával kapitalismus jako nevyhovující. Tvrdil, že tento ekonomický proud vždy znehodnocuje jednu vrstvu obyvatel. Za stejně nevyhovující považoval také komunismus. Ale jak najít klíč k tomu, aby došlo k ekonomickému a občanskému zrovnoprávnění? Při svých studiích se setkával s díly levicových autorů, četl Kapitál, ale komunistou se nestal. I když během svého života ale i po smrti byl vždy obviňován z toho, že tíhne k levicovému smýšlení a je

---

⁶⁰ HRUBEC, M. s. 38.

komunista.⁶¹ Během své činnosti v oblasti občanských práv, vytvořil dr. King koncept, podle kterého se snažil dosáhnout sociálního zrovnoprávnění.⁶²

Martin Luther King přemýšlel, jak se vypořádat s palčivými otázkami, které ho při své činnosti stále trápily. Ve svém konceptu si vytvořil jisté schéma, jak postupovat. Byl si vědom, že pokud se zaměří jen na jedno téma, jako je nedostačující vzdělání či vysoká nezaměstnanost, nemůže jeho koncept dostatečně fungovat. Proto se začal věnovat sociálním a ekonomickým specifickým černošským rodin.

3.2. Schéma ekonomických a sociálních problémů, které nejvíce tížily černošské obyvatelstvo

V roce 1790 proběhlo první sčítání lidu ve Spojených státech amerických. Od této doby se podařilo nashromáždit mnoho statistických ale i psaných dokumentů, které slouží ke studiu ekonomických a sociálních aspektů, které určovaly životní podmínky Afroameričanů.

Během bojů za občanská práva existovalo mnoho sociálních a ekonomických problémů, které černé obyvatelstvo trápily. Problém chudoby jistě nebyl jen problémem černochoů. Doktor King si byl vědom, že ve společnosti existují problémy, kterou jsou sdílené pro černé, bílé, přistěhovalce nebo původní obyvatelstvo USA. Bylo by nesprávné hovořit

---

⁶¹ Na tomto tvrzení je samozřejmě opravdivé, že M. L. King usiloval o odstranění chudoby, zajímal se o sociální problémy a tím pádem se dá hovořit o tom, že King byl politicky spíše levicově smýšlející. Ovšem v žádném případě se nedá hovořit o tom, že by King byl komunista či radikální stoupenec levicových směrů. Samozřejmě, že tento obraz vytvářela také samotná media, zejména ve státech, které byly pod vlivem sovětského svazu (také v Československu se v té době objevovaly novinové články, kde bylo možné se dočíst o „soudruhovi Kingovi, který bojuje proti kapitalistickým elitářům a utlačování dělnické třídy“). Není se čemu divit, neboť v té době probíhala Studená válka a člověk jako Martin Luther King se komunistické propagandě proti západu náramně hodil. Ovšem Kingovo sociální cítění pramenilo z hluboké víry a pastorské činnosti.

⁶² KING, Coretta, S., *Můj život s Martinem Lutherem Kingem*. s. 37-39.

o tom, že chudoba nebo nezaměstnanost trápily jen černošské obyvatelstvo. Ovšem je potřeba rozlišovat, jakým způsobem tyto problémy vznikly a jakým způsobem se proti nim zasahovalo - zda byly ze strany vlády USA snahy, které by vedly k odstranění problémů.

Spolu se značnými geografickými posuny černošského obyvatelstva⁶³ dochází také ke změně struktury rodinného života a ekonomické situace. Od roku 1947 dochází k neustálému zvyšování úrovně platů u černošské střední třídy.⁶⁴ „Od roku 1959 také trvale klesá počet černošských rodin, které žijí pod hranicí chudoby. V roce 1959 bylo toto číslo 49% a v roce 1974 už 15%“.⁶⁵ Takto značné zlepšení bylo zapříčiněné zejména změnami, které nastaly na úrovni vzdělání. Od roku 1940 se počet černochoů, kteří dosáhli středoškolského vzdělání, téměř zdvojnásobil. Dále také dochází k procentuálnímu nárůstu počtu Afroameričanů, kteří studovali na vysoké škole (údaje jsou sledovány mezi léty 1940 - 1975).⁶⁶

Na pracovním trhu jsou pozorovány protichůdné trendy. V oblasti uplatnění na poli pracovního trhu, vzrostl počet Afroameričanů, kteří našli uplatnění u profesí s vyšším profesním statutem. „Zvyšuje se také podíl černochoů, kteří našli pracovní uplatnění ve státní úřednické sféře (tento

---

⁶³ Od roku 1945 dochází k poklesu černochoů narozených na Jihu USA z 80% na 50%.

⁶⁴ Pro porovnání v roce 1991 byl odhadovaný roční příjem černošské rodiny 33,310 USD, zatímco u bílých rodin se tento plat pohyboval okolo 41,510 USD ročně.

⁶⁵ U.S. CENSUS BUREAU, *Historical Statistics of the United States: Colonial Times to 1970*, Part I. Dostupné na: <http://www2.census.gov/prod2/statcomp/documents/CT1970p1-01.pdf> citace: 25/06/2011 19:15.

⁶⁶ WALTER, R, Allen, *African American Family Life in Societal Context: Crisis and Hope*.

Source: Sociological Forum, Vol. 10, No. 4, Special Issue: African Americans and Sociology: A Critical Analysis (Dec., 1995), pp. 569-592, Published by: Springer, dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/684772>, citace: 23/06/2011 15:16.

údaj vzrost z 19% na 45%)“.⁶⁷ Zároveň ale nadále stoupala míra nezaměstnaných Afroameričanů.

V oblasti zdraví, nemocnosti a mortality docházelo k pozitivním posunům. V první řadě šlo o odstranění nemocí a zdravotních komplikací, které souvisely s chudobou, např. tuberkulóza, cirhóza jater, pohlavní choroby či různé infekční choroby. Do jisté míry je tento povzbudivý fakt zapříčiněný zdravotní osvětou, která probíhala během bojů za občanská práva a také zkvalitněním nemocničních služeb pro Afroameričany.⁶⁸

Statistické údaje ukazují, jakým způsobem došlo k proměňování socioekonomických činitelů, které byly určující v oblasti zkvalitňování života Afroameričanů. Avšak z praxe je známo, že ne vždy se tyto ukazatele musely nutně shodovat s danou situací. V žádném případě nelze číselné údaje brát jako určující. V daných případech se střetávaly různé proměnné, které se od výsledku mohly odlišovat. Například hovořili grafy o tom, že docházelo ke zkvalitňování životních podmínek v ohledu na pracovní uplatnění a zaměstnanost, nemusel být výsledky vždy shodný, protože například v některých oblastech USA se rasové předsudky lišily. Jde tedy o to, že někde mohla být pozice na získání pracovního uplatnění lepší a někde zase horší (z pohledu rasových předsudků bílých zaměstnavatelů). Dále se do tohoto problému také přidávají fakta související se vzděláním. Segregační zákony, které nařizovaly rasovou segregaci, platily po celých Spojených státech, ale je známo, že daleko přísněji se dodržovaly na jihu USA. Sever USA se z tohoto pohledu mohl zdát jako benevolentnější a proto zde bylo dosažené vzdělání Afroameričanů mnohdy kvalitnější než na jihu (ale nedosahovalo takové úrovně jako u bílých Američanů).

---

⁶⁷ U. S. CENSUS BUREAU: *Historical Statistics of the United States: Colonial Times to 1970*, Part I. Dostupné na: <http://www2.census.gov/prod2/statcomp/documents/CT1970p1-01.pdf> citace: 25/06/2011 19:15.

⁶⁸OOSSE, MONIQUE: *Variations in State Mortality From 1960 to 1990*. U. S. census bureau. Dostupné na: <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0049/twps0049.pdf>. citace: 25/06/2011 20:45.

3.3. Specifika černošských rodin v historickém kontextu

V průběhu staletí se muselo černošské obyvatelstvo vyrovnat s určitou nepřízní osudu. Po zavlečení na americký kontinent, až po druhou polovinu 20. století, se museli černoši stále potýkat s utlačováním, násilím a především s rasismem.

Černí Američané zažili v průběhu staletí čtyři hlavní události, které se jistě podepsaly na struktuře černošských rodin. Událost, která se považuje za první významnou událost nebo přechod, bylo zavlečení a prodávání černochoů do země jako otroků. Tento fakt znamenal významná omezení, která představovaly především ztrátu osobní svobody. Další omezení, který tento stav znamenal, byla ztráta tradičního rodinného uspořádání.⁶⁹ Druhá událost, která se podepsala na struktuře černošských rodin, bylo zapojení černochoů do rasové emancipace, tedy již zrušení otroctví.⁷⁰ Tento stav ovšem naneštěstí znamenal uvrhnutí černochoů do jakési kasty nedotknutelných na půdě USA. Z ekonomického hlediska neznamenal tento přechod pro černochoy zlepšení a ani nic pozitivního. Černoši již nebyli otroci, ale černí či barevní a jejich předpoklady na plnoprávné začlenění do ekonomické struktury USA byly jen minimální. Navíc v době Rekonstrukce se v americké společnosti začínají usazovat různé nařízení či zákony, které stále více eliminovaly jejich postavení a v dalším průběhu znamenaly postupné zhoršování ekonomické situace. Postavení černochoů byla neměnná konstanta.⁷¹

---

⁶⁹ Rodinný cyklus se odehrával v souladu se zemědělskými potřebami. Na tomto modelu by nebylo nic zvláštního, neboť i v jiných kulturách a zemích bylo běžné, že zemědělské potřeby řídily rodinné uspořádání. Avšak na americkém modelu bylo zásadní to, že černoši byli zbaveni osobní svobody, byli naprosto poddání svému pánu, otrokářovi, který určoval jejich životní cyklus. Nehledě na to, že jižanští plantážníci reálně uvažovali o tom, že v karibských oblastech zřídí jakési „líhně otroků“. To by pro černochoy znamenalo, že jejich postavení by se snížilo na pouhé živočišné druhy, které jsou určeny k odchovu a práci na plantážích.

⁷⁰ Avšak tento akt byl ještě velmi vzdálený k událostem, které proběhly v 2. pol. 20. století a samotné zrušení otroctví bylo podloženo spíše ekonomickými požadavky.

⁷¹ WALTER, R., Allen: *African American Family Life in Societal Context: Crisis and Hope*.

Source: Sociological Forum, Vol. 10, No. 4, Special Issue: African Americans and Sociology: A

Další etapa, která pro černochoy znamenala důležitý mezník, bylo období po první světové válce. V této době pobíhala tzv. velká migrace černošského obyvatelstva (která byla popsána v předešlé kapitole). V tomto období přicházely důležité geografické, socioekonomické a kulturní změny. V americké společnosti se začaly formovat stereotypní obrázky chudého černocho, který se přistěhoval z jihu na sever a nemá dostatečné vzdělání ani kvalifikaci, aby byl schopen vyrovnat se s realitou průmyslového severu. V podstatě se nejednalo pouze o stereotypy ale z určité části také o realitu. Černoši, kteří přicházeli z jihu na sever, byli skutečně často chudí a neměli dostatečnou kvalifikaci na práci v průmyslu. Na druhou stranu je třeba položit si otázku, do jaké míry se na tomto stavu podílela sama vláda a společnost Spojených států? Bílí obchodníci odmítali zaměstnávat černochoy a vláda nebyla schopná ani ochotná poskytnout opatření, která by vedla k zlepšení tohoto obrazu. Poslední událost, která byla nesmírně důležitá pro černošské obyvatelstvo, bylo období, kdy byli černoši již plně zapojeni do desegregace americké společnosti. Toto období je charakteristické především řetězci prezidentských příkazů a rozhodnutí Nejvyššího soudu zakazující a odstraňující rasovou segregaci. V tomto případě se ale černoši nehodlali smířit jen nabitím občanských práv. Stejným způsobem také toužili stát se součástí americké ekonomiky a využívat stejných příležitostí jako běloši.⁷²

Ovšem pouhá rozhodnutí či neřízení nestačí. Stejně důležité bylo, aby samotná společnost byla připravená na aplikaci nových nařízení a v podstatě i způsobu života. Zavedení občanských práv se zdá být již segmentovaný proces, který byl dokonán. Opačným dojmem působí

Critical Analysis (Dec., 1995), pp. 569-592, Published by: Springer, dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/684772>, citace: 23/06/2011 15:16.

⁷² WALTER, R., Allen: *African American Family Life in Societal Context: Crisis and Hope*.

Source: Sociological Forum, Vol. 10, No. 4, Special Issue: African Americans and Sociology: A Critical Analysis (Dec., 1995), pp. 569-592, Published by: Springer, dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/684772>, citace: 23/06/2011 15:16.

ekonomické zrovnoprávnění. Bílí obchodníci a zaměstnavatelé si jen stěží zvykali na to, že by ve svých řadách měli přivítat černochoy. Navíc zde stále přetrvávala otázka nedostatečného vzdělání, které bylo zapříčiněno segregace školství. Netřeba popisovat, že zavedení desegregace školství ihned vedla zlepšení vzdělávacího systému. Ve „starém systému“ bylo vychováváno a vzděláno mnoho generací, které se svého snu na rovné příležitosti mnohdy ani nedočkali.

Vědci dlouho dobu diskutovali o významu ekonomiky při určování organizace černošských rodin.⁷³ Po odmítnutí biologických dispozic černochoů, jako určujících činitelů, přicházejí nové teorie, které připisovaly vysokou nestabilitu historickým zkušenostem, které se v tomto případě staly určujícími. Osobní a institucionální diskriminace byla hlavním problémem, která určovala ekonomickou nevýhodu černošských rodin.⁷⁴

V krátkosti lze neřici, že existují tři hlavní modely, podle kterých se dá usoudit, co vedlo k nestabilní situaci v černošském rodinném životě. První z nich bylo selhání společenských procesů. Zadruhé šlo o popírání aspektů rodinného života, což představovalo odchylku od rodinného života bílých Američanů. Třetí aspekt přinesl kulturní a ekonomické deprivace, spojené s rasismem. V tomto případě se jedná o to, že rasová segregace zabraňovala zlepšování ekonomických podmínek Afroameričanů, což vedlo k odstranění snahy po zkvalitňování životních podmínek a deprivaci Afroameričanů ze své současné ekonomické a sociální situace. Nejvýše určující se jevil problém rasové segregace. Rodiny s nízkými příjmy, kterých bylo převážně, byly ohrožovány tím, že nedokážou zajistit finanční prostředky pro chod domácnosti a také např.

---

⁷³ Mezi nejvýznamnější vědce, kteří se zabývali uspořádáním černošských rodin, patří americký sociolog Edward Franklin Fraizer, jehož kniha *The Negro Family in the United States* se stala základním dílem pro studia této problematiky.

⁷⁴ ANDREA, G. Hunter: *Teaching the Classics in Family Studies: E. Franklin Frazier's "The Negro Family in the United States"*. Vol. 55, No. 1 (Jan., 2006), pp. 80-92 (article consists of 13 pages). Publikováno na: National Council on Family Relations. Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/40005793>. citace: 26/06/2011 16:03

finanční prostředky, které byly nutné pro financování vzdělání svých potomků. Černošské rodiny, které spadaly výší svých příjmů do střední třídy, na tom byly o něco lépe. Dlouhodobější schopnost udržet ekonomickou stabilitu těchto rodin zlepšovala jejich možnost udržet tradiční model rodinného uspořádání. Závěrem zde tedy říci, že míru dezorganizace černošských rodin (určována např. dle rozvodovosti či podílu na trestné činnosti) určuje ekonomická deprivace, která primárně vycházela z rasové segregace.⁷⁵

---

⁷⁵ WALTER, R, Allen: *African American Family Life in Societal Context: Crisis and Hope*.

Source: *Sociological Forum*, Vol. 10, No. 4, Special Issue: African Americans and Sociology: A Critical Analysis (Dec., 1995), pp. 569-592, Published by: Springer, dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/684772>, citace: 23/06/2011 15:16.

4. SOCIÁLNÍ EMANCIPACE AFROAMERIČANŮ

Tato kapitola se zabývá sociálním zrovnoprávněním Afroameričanů v širším pohledu a osobností Martina Luthera Kinga, coby hlavní postavou emancipačního hnutí. Pro pochopení díla M. L. Kinga je nutno zdůraznit, že boj za zrovnoprávnění nevedl jen na poli občanských práv, ale také v sociální a ekonomické rovině. M. L. King si byl velmi dobře vědom, že pouze nabytí plných občanských práv nestačí k tomu, aby se Afroameričané stali plnohodnotnými členy společnosti. Utlačování a represe šla ruku v ruce s chudobou, která byla stejně tíživá, jako třeba nemožnost aktivně se zapojovat do volebního systému. Vzdělání, dobré rodinné vztahy a kvalitní bydlení.⁷⁶ Dosažením dostačujícího vzdělání se zvyšuje možnost získání lepší pracovní pozice. Příznivé rodinné zázemí dětem umožňuje rozvíjení své osobnosti a dobré bydlení obecně zkvalitňuje život.⁷⁷ Propojení všech aspektů považoval Dr. King za nezbytné. Ovšem zásadním nedostatkem bylo, že se tyto problémy řešily separátně, neboli nekoordinovaně, bez ohledu na to, zdali jedno řešení bude prospěšné ku druhému. Naopak za dostatečně přímé řešení Dr. King považoval například zavedení garantovaného příjmu.⁷⁸

Sociální nerovností černého a bílého obyvatelstva si M. L. King všímal již od doby, kdy se začal zapojovat do občanských hnutí.⁷⁹ Ovšem až ke konci svého života se tomuto problému začal věnovat soustavně a organizovaně. Jako formu protestu a upozornění na to, že chudoba je stále palčivější problém, rozhodl se pořádat pochody a různé kampaně.

---

⁷⁶ Těmto třem pojmům se Dr. King věnuje ve své knize *Where Do We Go From: Chaos or Community?* KING, Martin Luther, Jr., *Where Do We Go From: Chaos or Community?*

⁷⁷ HRUBEC, M. s. 34.

⁷⁸ Tamtéž, s. 35.

⁷⁹ Do značné míry k tomu také přispěla okolnost, že Dr. King se rozhodl stát se pastorem. Tato pozice sama o sobě zahrnuje péči o chudé a potřebné.

„V roce 1967 proběhla Kampaň proti chudobě, nad kterou King převzal záštitu“.⁸⁰ Cílem této akce bylo upozornit na problémy, které sdílejí různé marginalizované skupiny obyvatelstva.⁸¹ Demonstranti, kteří se kampaně zúčastnili, manifestovali za jednotu chudých a požadovali ekonomickou spravedlnost pro všechny. Další akce, která se zaměřovala na špatné ekonomické podmínky, byla Akce košík chleba.⁸² Záměrem této operace bylo pomoci černošským obyvatelům ve špatné ekonomické situaci zejména na jihu Spojených států, ovšem projekt se později přesunul i do dalších částí USA. Součástí této akce bylo také rozšíření tzv. selektivního nakupování.⁸³

Americká politická reprezentace v čele s prezidentem Johnsonem se domnívala, že pokud budou mít černoši možnost volit si zástupce do všech orgánů, vyřeší se tím černošský problém. Tato argumentace však přehlížela skutečnost, že černošská otázka v USA je především otázkou sociální. Aktivisté občanských hnutí v čele s Martinem Lutherem Kingem však viděli problém nezaměstnanosti ještě hlouběji. V té době, tedy mezi 50. a 60. léty 20. století, již skoro všechna výroba probíhala automatizovaně. Problém byl v tom, že většina Afroameričanů neměla potřebný technický výcvik k tomu, aby tuto práci byli schopni ovládat. Stát tuto situaci příliš neusnadňoval, jelikož nebyl schopný, ani ochotný poskytnout dostatečné zdroje na rekvalifikaci všech Afroameričanů. Navíc podle některých politiků⁸⁴ by taková rekvalifikace trvala příliš dlouho. Ovšem Afroameričané již nechtěli dále čekat. Co nejdřív se toužili stát plnohodnotným článkem americké ekonomiky.⁸⁵

---

⁸⁰ SUNDQUIST, Eric J., *King's Dream*. s. 125.

⁸¹ Zejména tedy přistěhovalci, Indiáni, Afroameričané.

⁸² V originále *The Operation Breadbasket*.

⁸³ Selektivní nakupování spočívalo v nákupu zboží a využívání služeb, které nabízely afroamerické firmy nebo společnosti. Dále se akce snažila přimět ostatní firmy k většímu zaměstnávání Afroameričanů.

⁸⁴ Zejména podle jižanské politické reprezentace, která byla přirozeně proti.

⁸⁵ HRUBEC, M. s. 36 – 37.

Úřední americké statistické údaje přinesly informaci o tom, že od konce druhé světové války se nezmenšily sociální rozdíly mezi bílými a nebílými občany. Svědčí o tom údaje ve dvou základních oblastech, průměrný příjem a nezaměstnanost:

Průměrné příjmy mužů (v US dolarech):⁸⁶

Rok	Běloši	Afroameričané	Příjem Afroameričanů v poměru k příjmům k bílým.
1947	2357	1297	54%
1950	2982	1828	61%
1957	4396	2436	55%
1960	5137	3075	60%
1963	5663	3217	57%
1964	5853	3426	59%

---

⁸⁶ PILÁT, Jan, *Svět doktora Kinga*. s. 73

Nezaměstnanost (práceschopného obyvatelstva):⁸⁷

Rok	1950	1960	1963
Běloši	4,5%	4,7%	5,1%
Afroameričané	7,8%	8,7%	10,9%

„Podle sčítání obyvatelstva v USA v roce 1960 žilo v zemi 20,4 miliónu „nebíých“, z toho 18 800 000 Afroameričanů, 520 000 Indiánů, 460 000 Japonců, 230 000 Číňanů, 170 000 Filipínců, 210 000 Havajců, Aleutů, Eskymáků aj. tyto skupiny tedy tvořily 11,4% obyvatelstva USA“.⁸⁸ Zatímco ve sledovaném období rozdíl v průměrných příjmech zůstal zhruba stejný, relativní nezaměstnanost výše zmiňovaných marginálních skupin obyvatelstva se zvýšila téměř o polovinu.

4.1. Důsledky velké migrace černošského obyvatelstva

Již předchozí kapitoly se zmiňují o tom, že po první světové válce se výrazně začala měnit tvář velkých průmyslových měst na severu USA. V tomto období dochází k neuspořádané migraci obyvatelstva. Afroameričané se postupně začali stahovat z agrárně založeného jihu do průmyslového severu s vidinou lepších pracovních nabídek. Zpočátku se tomuto fenoménu nikdo příliš nevěnoval. Později se ale ukázalo, že během krátké doby se v centrech amerických velkoměst soustředily na malé ploše statisíce černochoů v naprosto nevyhovujících podmínkách. Postupně zde vznikala společnost s velmi vážně narušenou strukturou.

---

⁸⁷ PILÁT, J, s. 74.

⁸⁸ Tamtéž, s. 74.

Společnost bez tradic a bez možnosti zapojit se do sociální i hospodářské sféry Spojených států.⁸⁹

Místní úřady i federální instituce tuto migraci dlouhou dobu pozorovaly a prakticky nic nedělaly.⁹⁰ V době, kdy se situace stávala neúnosnou, zaměřila se na tento problém občanská hnutí v čele s Martinem Lutherem Kingem. King se rozhodl pro taktiku, která fungovala na jihu. „*Již na jaře 1965 uskutečnil protestní akce v Clevelandu a Bostonu.*“⁹¹ Ovšem situace v severních městech byla odlišná, než na jihu. Hlavní roli zde hrála nepospolitost a anarchie v ghettech. Čili nejen vláda, ale ani samotní aktéři neměli zpracovaný program, jak se dostat se sociální krize. Vláda se oháněla všeobecnými prohlášeními, která však neměla žádný reálný plán či dopad.

Situace v černošských ghettech byla velmi vážná. Lidé, kteří žili na hranici snesitelné chudoby a útrpných životních podmínek, čekali na svou šanci. Není proto divu, že stačilo jen málo a tato sociální bomba zanedlouho vybuchla. Stalo se tak v roce 1965, kdy jižanští rasisté otevřeně nazvali M. L. Kinga levicovým prorokem. „*Občanská hnutí, která prosazovala rovnoprávnost, potom nařkli z toho, že jsou přímo kontrolována komunisty.*“⁹² Krátce po tomto prohlášení vypukly nepokoje. Největší násilnosti proběhly ve městě Los Angeles, v černošské čtvrti Watts. „*Tato část města se na šest dní změnila na přední linie válečné zóny. Na jedné straně mezi sebou válčili černoši, na druhé straně až 15 000 mužů národní gardy a 1000 policistů.*“⁹³ Když Dr. King přiletěl do Los Angeles, aby se situaci pokusil urovnat, sešel se s černošskými

---

⁸⁹ STEWART E. TOLNAY, The African American "Great Migration" and Beyond. *Annual Review of Sociology* .Vol.29,(2003),pp.209-232.

Dostupná na: <http://www.jstor.org/stable/30036966> citace: 14/7/2011 22:14 .

⁹⁰ Zprvu ani King neměl koncepci, která by přispěla k řešení tohoto problému. Rozhodl se tedy pro postup, který se osvědčil z amerického jihu: nenásilné akce, pochody a manifesty.

⁹¹ HAYWOOD, Harry, *Za osvobození černochoů*. s. 192.

⁹² HAYWOOD, H. s. 196.

⁹³ KING, Coretta Scott, *Můj život s M.L.Kingem*. s. 157.

předáky a správou města. Zástupci černošského obyvatelstva poukazovali na to, že ve Wattsu je 34% práceschopného obyvatelstva bez práce! Toto alarmující číslo poukázalo na to, že bylo jen otázkou času, kdy černošům dojde trpělivost a přihlásí se o svá práva a příležitosti.⁹⁴

I když na neléhání občanských hnutí vláda přišla s několika návrhy,⁹⁵ jak se problémových ghatt zbavit, ani jedno nebylo dlouhodobě efektivní. Rychlý přesun obyvatelstva způsobil dlouhodobý problém, který je dodnes stále aktuální.

---

⁹⁴ HAYWOOD, H. s. 197 – 198.

⁹⁵ Např. nařízení z roku 1965, kdy bylo ze státního rozpočtu uvolněno 3,3 miliardy USD na pomoc městům s ghetty.

5. OBČANSKÁ CESTA KE ZROVNOPRÁVNĚNÍ

5.1. Občanská hnutí a osobnost Martina Luthera Kinga

Boje za občanská práva, která proběhla v 50. a 60. letech 20. století, představují jedno z největších vzepětí americké společnosti v její historii. V historii Spojených států amerických proběhlo několik velkých a zásadních konfrontací, které byly pro další existenci tohoto státu nezbytné. Ať už se jednalo o samostatné založení Spojených států, tedy boj za nezávislost, či o americkou občanskou válku, vždy byly tyto historicky důležité momenty náležitě oceňovány. Ve druhé polovině dvacátého století proběhly ve Spojených státech boje, které sice neměly charakter klasických válečných střetů z prostředí bojové linie (v první řadě šlo v těchto soubojích o rozhodování Nejvyššího soudu USA) avšak svým dopadem a výsledkem byly v historii Spojených států naprosto ojedinělé.⁹⁶

Boje za rasovou rovnoprávnost přinesly a prosazovaly velkou změnu, jak v politickém, tak i ve společenském životě USA. V mnohém tyto boje navazovaly na americkou zkušenost s jinými hnutími, které prosazovaly změnu.⁹⁷ Ovšem masové protesty, které jsou známé z 50. let 20. století jsou v jednom specifické. Nejenže šlo o četnost protestů, a jejich dopad na veřejné mínění. Stejně tak o schopnost prosadit požadavky v politické sféře. V neposlední řadě také o striktní požadavek na plnoprávné začlenění do společnosti USA, o který se hlásili vlastní občané Spojených států.⁹⁸

---

⁹⁶ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra, *Spojené státy americké – společnost a politika*. s. 241.

⁹⁷ Např. prohibiční hnutí, feministické hnutí a odbory.

⁹⁸ DVOŘÁKOVÁ, V. s. 242.

Jako primární cíl bylo určeno, zaměřit se především na zrušení segregace jak v ústavní, tak i v praktické rovině.⁹⁹ První impuls a úspěch zároveň, přišel v roce 1954, kdy bylo rozhodnuto, že segregace školství je protiústavní.¹⁰⁰ Desegregace školství, znamenala nesmírně složité vedení taktického boje proti zákonům. Nejvýznamnější bod v této situaci byl fakt, že většina politických představitelů na jihu USA byla proti. Tato první výhra na cestě k zrovnoprávnění logicky vyvolala několik dalších otázek. První otázka se týkala desegregace v praxi. Avšak proti tomuto kroku stála většina jižanských států. Druhá otázka se týkala desegregace v běžných oblastech života – např. v dopravě, restauracích a na veřejných prostranstvích.¹⁰¹

Boje za občanská práva byly specifické také tím, jakým způsobem byly vedené. Občanská hnutí a jejich členové vědomě porušovali segregační zákony. Tím se snažili vyvolat soudní procesy. V neposlední řadě šlo také o to, aby se o chystaných anebo probíhajících akcích dozvědělo co nejvíce lidí. Uvědomění širší veřejnosti mělo vyvolat mobilizaci veřejného mínění. Stejným způsobem jako „umělé vyvolávání“¹⁰² soudních procesů, mělo být svolávání masových shromáždění či manifestačních pochodů.¹⁰³

Jednou z prvních takto vedených akcí, byl bojkot autobusové dopravy v Montgomery. Nikdo z počátku nedoufal, že by akce mohla mít tak velký a celoplošný úspěch. Akce začala 1. 12. 1955, kdy se domů

---

⁹⁹ V první řadě šlo o to, aby desegregace proběhla na úrovni rušení či zavádění nových zákonů a ústavních dodatků. V druhé řadě velmi záleželo na tom, jakým způsobem byla tato rozhodnutí aplikovatelná na společnost. Pro konečný úspěch hnutí bylo tedy velmi důležité, aby došlo k propojení zákonů a připravenosti společnosti na přijetí nových zákonů.

¹⁰⁰ Tento případ vešel ve známost jako *Brown v. Board of Education of Topeka*.

¹⁰¹ DERRICK, A. Bell, Jr. *Brown v. Board of Education and the Interest-Convergence Dilemma*. Vol. 93, No. 3 (Jan., 1980), pp. 518-533. Publikováno: The Harvard Law Review Association. Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/1340546>. 16/7/2011 22:23.

¹⁰² Uměle vyvolané procesy, znamenaly jazykem občanských aktivistů např. cestovat ve veřejné dopravě ve stejném prostoru jako bílí pasažéři, či sedět v restauracích ve stejných částech jako bílí hosté.

¹⁰³ DOŘÁKOVÁ, V. s. 243.

z práce vracela třiačtyřicetiletá černošská švadlena Rosa Parks. Když paní Parks nastoupila do autobusu, odmítla přenechat své místo bílému muži a byla zatknuta za porušení zákona. Rosa Parks byla mezi černošským obyvatelstvem známou osobou, jelikož byla tajemnicí montgomerské odnože NAACP.¹⁰⁴ Dále úzce spolupracovala s církví a organizacemi za občanská práva. Právě díky jejím aktivitám si aktivisté hnutí uvědomili, že její zatčení má šanci vyvolat masovou reakci. Rosa Parks byla zatčena ve čtvrtek a už v průběhu víkendu se podařilo zorganizovat velkou letákovou akci, při níž byly letáky distribuovány zejména mezi černošské obyvatelstvo. Důvod, proč si předáci hnutí vybrali právě letáky, byl prostý. Informaci o protestu bylo potřeba rozšířit do všech vrstev obyvatelstva. Bylo velmi důležité, aby i poslední černošský dělník věděl o protestu, který se chystá. Zkrátka bylo nanejvýš důležité, aby každý černochoch ve městě věděl, že se začínají dít velké věci. A jelikož málokdo z černošských obyvatel vlastnil rozhlas, televizi, či pravidelně četl noviny, informace podobného rázu se šířili pomocí letáků. Organizátoři hnutí za občanská práva si byli velmi dobře vědomi, že velké věci se dají dělat jen s pomocí velkého počtu lidí.¹⁰⁵

Letáky obsahovaly informaci s výzvou, zahájit bojkot veřejné dopravy od pondělí 5. 12. 1955. Organizátoři v čele s M. L. Kingem vymysleli plán, jak zajistit přepravu osob bez použití veřejné autobusové dopravy. Do akce se zapojili dobrovolníci, kteří přislíbili svázat černošské dělníky z práce a do práce. V praxi to vypadalo tak, že každý černochoch, který vlastnil auto, a který byl ochotný pomoci, obdržel improvizovaný jízdní řád, aby tak věděl, na jakém místě má lidi nabírat a kam je má vozit. Účast na akci přislíbili také taxikáři, kteří pracující ochotně vozili za snížené sazby. Ovšem i přes obrovské úsilí a propracovaný plán, musela většina lidí do svých zaměstnání či škol chodit pěšky. Organizátoři akce

---

¹⁰⁴ Národní asociace pro povznesení barevného obyvatelstva (*National Association for the Advancement of Colored People*)

¹⁰⁵ KING, C, S. s. 96.

se setkávali s velkým odporem ze strany místních úřadů, zejména policie, ale i přes tyto komplikace se protest konal téměř celý rok.¹⁰⁶ Velmi nelibě nesli autobusový bojkot samotní provozovatelé veřejné dopravy, kteří během protestní akce přicházeli o nemalé zisky.¹⁰⁷ V době konání protestu se do podvědomí americké společnosti zapsal mladý charismatický kazatel – Martin Luther King. I s jeho přispěním došlo ke klíčovému zlomu, kdy Nejvyšší americký soud prohlásil, že alabamské zákony týkající se segregace v autobusové dopravě, jsou protiústavní.¹⁰⁸

Akce, které byly namířeny proti odstranění rasové segregace, dále pokračovaly. Počátkem roku 1960 začala akce, která měla za úkol upozornit na dělení restauračních zařízení.¹⁰⁹ Černošští aktivisté vstupovali do restaurací, určených jen pro bílé a obsadili místa. I když nebyli obslouženi, vydrželi sedět a blokovat tak místa až do zavíracích hodin. Mnozí protestující byli zatčeni, nebo proti nim bylo použito násilí. Tento nápaditý resistantní druh odporu se rozšířil i do dalších důležitých oblastí, kde byla rozšířená segregace. Segregované byly dokonce i kostely a farní místa, tedy prostory, kde jsou si všichni lidé rovni.¹¹⁰

Další akce, které se na počátku 70. let ve Spojených státech amerických rozšířily, byly tzv. jízdy svobody.¹¹¹ Aktivisté měli za úkol sledovat dodržování antisegregačních zákonů v mezistátní vlakové a autobusové dopravě. Skupiny, které tvořili převážně studenti, nastupovaly do autobusů často i za cenu riskování vlastního zdraví a života. První

---

¹⁰⁶ Dobrovolníci, kteří dopravovali dělníky do práce, byli obviňováni za dopravní přestupky či rychlou jízdu mnohdy zcela neopodstatněně.

¹⁰⁷ Běžnou praxí bylo, že černošům bylo za přepravu účtováno mnohem vyšší jízdné, nežli bílým pasažérům.

¹⁰⁸ KING, C, S. s. 96 – 98.

¹⁰⁹ V praxi bylo běžné, že restaurační zařízení se dělily na „černé a bílé části“. Pokud černoš přišel do takto oddělené restaurace, měl šanci na to, že bude obsloužen. V horších případech byly restaurace pouze, pro bílé, tedy budovy, kam černoši nesměli.

¹¹⁰ KING, C, S. s. 99.

¹¹¹ Org. *Freedom riders*.

taková cesta započala dne 4. 5. 1961, kdy si třináct aktivistů koupilo lístky na autobusový spoj, který směřoval z Washingtonu do New Orleans. Na jejich cestě směrem na jih narazili na první komplikace již v Severní Karolíně a ve Virgínii. Největší komplikace při jejich cestě nastaly v alabamském Birminghamu. Ještě před příjezdem do Alabamy varoval skupinku aktivistů Martin Luther King, který se dozvěděl o chystané akci proti jezdcům svobody. I přes varování se aktivisté rozhodli pokračovat dále. V Alabamě byli aktivisté napadeni skupinou přívrženců Ku-Klux-Klanu. Policie tomuto krvavému představení pouze nečinně přihlížela.¹¹² Jen v Mississippi bylo za porušení segregačních zákonů uvězněno na 300 lidí, kteří dle svých výpovědí byli často mučeni. Ovšem i přes veškeré útrapy aktivistů, byla i tato akce úspěšná. V září 1961 Komise pro mezistátní obchod přijala opatření, která efektivně prosadila desegregace na mezistátních dopravních spojích.¹¹³

K nejkrvavějšímu střetnutí mezi protestanty a zastánci segregace došlo v roce 1963 v alabamském Birminghamu. Aktivisté občanského hnutí v čele s Martinem Lutherem Kingem si Birmingham vybrali záměrně. Jednalo se totiž o místo, kde byla rasová segregace nejtuzší. Sám King říkal, že rasismu je třeba zasadit ránu v jeho nejtvrdějším místě. Akce, která se chystala, dostala název *Projekt C*.¹¹⁴ Ještě před vypuknutím akce je potřeba říci, že dobrovolníci, kteří se do podobných manifestů hlásili, byli vybíráni prostřednictvím jakési komise. Tato komise měla za úkol proškolit zájemce v oblasti používání nenásilí. Pro doplnění je důležité vědět, že Dr. Martin Luther King byl zastáncem absolutního nenásilí. Tuto filozofii nenásilného odporu přejal od indického ochránce lidských práv Mahátma Gándího. Pro Kinga bylo nanejvýš důležité, aby

---

¹¹²Velký problém na cestě k zrovnoprávnění byl fakt, že po celém Jihu byli zastupitelé místní samosprávy, policie a justičních orgánů mnohdy členy nechvalně známého Ku-Klux-Klanu. Případy, ve kterých byli členové občanských hnutí beztrestně napadáni či zastrašováni, nebyly ojedinělé.

¹¹³ ARSENAULT, Raymond, *Freedom riders: 1961 and the struggle for racial justice*. s. 20 – 22.

¹¹⁴ Písmeno „C“ představovalo počáteční písmeno slova *confrontation*.

jeho přívrženci dokázali proti nespravedlnosti bojovat bez použití násilí či zbraní. Toto rozhodnutí mělo dvě opodstatnění – první pramenilo z pragmatického myšlení, které doktor King upřednostňoval. King si byl vědom, že občanská hnutí nedisponují takovým kapitálem, aby každý aktivista mohl být vyzbrojen vlastní zbraní. Druhé rozhodnutí pramenilo z Kingovy hluboké víry v Boha. King byl přesvědčený, že na prosazování občanských práv by se nemělo použít stejného způsobu, jakého používali jeho protivníci – tedy zbraní a násilí. Jako křesťan byl přesvědčený, že každý špatný čin nemá, a nemůže být oplácen stejným způsobem. Pokud by takto konal, byla by to cesta uzavřeného kruhu. Třetí důvod vycházel z přesvědčení, že pokud by černoši používali zbraní a násilí, vyvolalo by to daleko větší odpor zastánců rasismu.¹¹⁵

„Akce *Confrontation* se připravovala na duben roku 1963.“¹¹⁶ Na počáteční protesty bylo vybráno pouze jedenáct aktivistů.¹¹⁷ První protesty se nesly v duchu klasické občanské neposlušnosti, kdy se účastníci protestu usazovali na místech určených jen pro bílé. Cílem bylo zmobilizovat širší veřejnost k tomu, aby se aktivně či jen pasivně do protestů zapojila. „Na 6. dubna 1963 byl zorganizovaný pochod městem, směrem k radnici, kde měla následovat modlitba“.¹¹⁸ Události, které se později udály, paralyzovaly celé Spojené státy. Na aktivisty, kteří se před budovou radnice modlili, byla namířená snad největší policejní brutalita v historii protestů. Následující den svět obletěly obrázky či televizní záběry, na kterých policisté zasahují proti modlícím se demonstrantům s obušky v rukou, s elektrickými tyčemi, policejními psy a vodními děly. Nejsmutnějším faktem na celém incidentu bylo to, že zasahující policisté

---

¹¹⁵ KING, C, S. s. 124 – 132.

¹¹⁶ PILÁT, Jan, *Svět doktora Kinga*. s. 154.

¹¹⁷ Vedení občanského hnutí v čele s Kingem si bylo vědomo jak nebezpečná tato akce je a proto se rozhodli vybrat tak malý počet protestantů.

¹¹⁸ PILÁT, J. s. 155.

se nezdráhali napadnout ani děti či ženy.¹¹⁹ Na Velký pátek byl uvězněn samotný doktor King, jehož zatčení popudilo ještě více aktivistů, kteří se rozhodli zapojit do akce. Během zatčení a věznění bylo Kingovi zakázáno komunikovat se svými spolupracovníky, a proto se rozhodl sepsat slavný Dopis z birminghamského vězení.¹²⁰

Do protestů se stále více zapojovali také mladiství a děti. Cílem bylo co nejvíce zaplnit věznice. Zatýkání mladistvých mělo také svůj sociální důvod. Uvěznit muže, tedy živitele rodiny, mělo mnohdy pro celé rodiny takřka katastrofické důsledky. Policejní auta i autobusy svážely zatčené, a později se ukázalo, že zadržovacích míst je nedostatek.

Konec května 1963 byl pro občanská hnutí velmi radostný. V tomto období bylo rozhodnuto, že segregace na veřejných prostranstvích je protizákonná. Také se v této době podařilo zajistit dohodu o nediskriminaci černošských průmyslových dělníků. V Birminghamu nastalo částečné uklidnění situace, ale boj za občanská práva pokračoval.¹²¹

Na rok 1963 se chystala ještě jedna důležitá akce. V srpnu tohoto roku se uskutečnil mohutný pochod na Washington, kterého se účastnilo na čtvrt milionu osob.¹²² Cílem tohoto pochodu měla být reklamace sociální nerovnosti, nespravedlnosti a chudoby ve městě, kde se zrodily samotné Spojené státy americké. Reverend King měl geniální nápad. Dovést všechny lidi, kteří se aktivně podíleli na zrovnoprávnění černošského obyvatelstva na místo, kde se tvořila samotná historie Spojených států. S občanskou emancipací velmi těsně souvisela otázka

---

¹¹⁹ Běžnou praxí bylo, že policisté používali velmi zákeřnou praxi. Nejdříve napadali ženy a slabší jedince s vidnou, že vyprovokují zpětnou reakci u mužů a tím ospravedlní své jednání.

¹²⁰ V tomto poselství King jasně vysvětlil principy nenásilné akce a boje proti nespravedlivým zákonům. Také v něm definoval cíle a strategii hnutí za občanská práva - je nutné vyvolat takovou krizi, která donutí společnost problémy konečně řešit. (KING, Luther, Martin, *Why he cant wait*).

¹²¹ PILÁT, J. s. 162.

¹²² Z toho počtu asi čtvrtinu tvořili běloši.

sociální nerovnosti černochoů. King tedy nebojoval jen za občanská práva, ale také za zlepšení sociální situace, za zlepšení ekonomické situace a za celkové zlepšení obecného blaha, na které měl každý občan USA nárok. Odhodlaní lidé se sjížděli do města a Washington se v této době stal svědomím celých Spojených států. Na schodech Lincolnova památníku pronesl doktor King svůj památný projev - Měl jsem sen. V tomto poselství vyslovil svou touhu po občanské rovnoprávnosti, pokojném soužití bílých a černých a světlejší budoucnosti, ve kterou neochvějně věřil. Atmosféra, která v době jeho projevu panovala, byla natolik silná, že veškeré vnímání všech lidí se soustředilo pouze na projev. *„Dav byl jako zhypnotizovaný, doslova hltał každé slovo, které můj manžel vyslovil. Okamžik po dokončení projevu bylo na chvíli ještě naprosté ticho, v tu dobu lidé vstřebávali hluboké myšlenky a poselství, které vyslechli. Okamžik na to vypukl ohlušující a dlouhý potlesk“.*¹²³ Shromáždění ve Washingtonu bylo dalším výrazným vítězstvím hnutí, a to především díky pociťované síle v masovém shromáždění, ale také díky pokojnému průběhu celé akce.¹²⁴

Zdálo se, že organizace působící v hnutí za občanská práva dosáhly hlavních cílů, ovšem cesta k překonání rasismu a faktické diskriminace byla ještě dlouhá. Do popředí se postupně dostávaly otázky sociální nespokojenosti a nerovnosti, které byly potřeba překonat k nastolení absolutní rovnoprávnosti.

---

¹²³ KING, C, S. s. 206.

¹²⁴ Tamtéž, s. 206 – 210.

5.2. Sociální filozofie Martina Luthera Kinga

Martin Luther King zaujímal k problematice sociální nerovnosti stejný postoj, jako k občanské nerovnosti. Už bylo několikrát poznamenáno, že provázanost těchto dvou hlavních otázek byla stěžejní pro Kingovu strategii. V probíraném období bojů za občanská práva nelze hovořit o občanské rovnosti bez sociální emancipace, a naopak. Sám King poznamenal, k čemu by byla Afroameričanům např. desegregace školství bez možnosti a nároku na pracovní uplatnění. V tomto ohledu se zrcadlí velmi úzká provázanost sociální a občanské emancipace.

Ačkoliv byl Martin Luther King za své snahy o sociální emancipaci mnohdy některými nazýván komunistou, jeho cíle se zdály být logické a srozumitelné. King vycházel z křesťanského a sociálního učení, a různých sekundárních učení, které primárně vždy vycházely z křesťanství. Ovšem nelze hovořit o tom, že Kingovo sociální smýšlení bylo od počátku neměnné. V průběhu let, vlivem okolností, které souvisely s bojem proti rasové segregaci, se jeho myšlenky na sociální filozofii tříbily.¹²⁵ Ovšem Kingův neochvějný názor na absolutní nenásilí v boji proti rasismu, byl od počátku neměnný.¹²⁶

Ve své sociální filozofii, a filozofii nenásilí se King velmi často dostával do sporu s ostatními hnutími, která prosazovala občanskou emancipaci Afroameričanů. Mezi jeho největší kritiky patřil Malcolm X¹²⁷, který patřil do skupiny radikálních zastánců nastolení rasové emancipace. Byl tedy zastáncem naprosto opačných principů, než které zastával

---

¹²⁵ Například výraznější zájem o sociální a ekonomické záležitosti se u Kinga nejvíce projevoval v pozdějších letech svého života. V počátcích se primárně zaměřoval pouze na boj proti rasové segregaci.

¹²⁶ HRUBEC, Marek, a kol, HRUBEC, Marek – *Boj proti rasismu a chudobě*. s. 40 – 41.

¹²⁷ Malcolm X byl významný představitel černých muslimů a bojovník za občanská práva Afroameričanů. Byl zastáncem razantnějšího řešení rasové emancipace a úplné separace černošského obyvatelstva od bílých Američanů.

King.¹²⁸ Malcolm X byl výrazným kritikem Kingovy filozofie nenásilí. Podle něj byl tento postup neefektivní a nedokázal dovést rasovou segregaci do zdárného konce. Odlišné bylo také působiště M. L. Kinga a Malcolma X. King působil převážně na jihu Spojených států, tedy v místě, kde byla rasová segregace nejtěžší a nejrozšířenější. Malcolm X se pohyboval na severu USA, kde reprezentoval nejchudší třídu Afroameričanů, kteří se pohybovali v oblastech černošských ghett.¹²⁹

Kingův sen o integrované společnosti dvou ras, které by vedle sebe pokojně žily, vedla přes rasovou desegregaci a emancipaci černošského obyvatelstva. Malcolm X byl zastáncem separace černošského obyvatelstva. Pro tento cíl měl připravená dvě řešení – buď získání určitého území USA pod správou černochů, anebo přemístění Afroameričanů do Afriky. Oboje tyto řešení byly ve své podstatě nereálné. I když měli oba zastánci rasové segregace protichůdné názory, z pohledu širší veřejnosti vyšel z tohoto konfliktu vítězněji Martin Luther King. Ovšem nelze obecně říci, že tento fakt pramení pouze z toho, že King byl zastáncem rasové emancipace bez použití násilí. Tedy metody, která byla pro většinovou společnost USA (ale také jiných, nezávislých pozorovatelů) akceptovatelnější, nežli cesta fyzického násilí a boje, kterou prosazoval Malcolm X. I King se postupem let měnil, a jeho myšlenky se formovaly. Zejména v posledních letech svého života stále více upozorňoval na svůj afroamerický původ.¹³⁰ Také se více pouštěl do kritiky politiky Spojených států, zejména v ohledu války ve Vietnamu, vůči které byl velký odpůrce.¹³¹

---

¹²⁸ Spory, které byly mezi M. L. Kingem a Malcolmem X se netýkaly pouze rasové emancipace. Jednalo se mimo jiné také o otázku rasové integrity oproti úplné rasové separaci, kterou prosazoval právě Malcolm X. Další otázka se týkala náboženské konfese. Martin Luther King byl křesťanského vyznání, kdežto jeho protivník Malcolm X byl islámského vyznání.

¹²⁹ HRUBEC, M a kol. SPIKALOVÁ, Eva, *Martin Luther King vs. Malcolm X*. s. 65 – 67.

¹³⁰ K takové změně názorů přinutila Kinga také narůstající obliba hnutí Black Power. Tedy politický slogan, který primárně zdůrazňoval příslušnost k černošské rase.

¹³¹ HRUBEC, M a kol. SPIKALOVÁ, E. s. 74.

5.3. Na konci cesty

I když hnutí za občanská práva doposud zaznamenávaly největší úspěchy v oblasti lidských práv,¹³² vždy se našli lidé, kteří odmítali Kingovu nenásilnou formu odporu. Podle nich proces vedený tímto způsobem bude trvat příliš dlouho, a v konečném důsledku bude neefektivní. Nejblíže těmto názorům byly skupiny, které se postupem času radikalizovaly (viz. podkapitola s názvem Sociální filozofie M. L. Kinga).¹³³

I když organizace působící v hnutích za občanská práva dosáhly hlavních cílů, kterými bylo zrušení zákonů Jima Crowa,¹³⁴ po roce 1968 byla cesta k úplnému zrovnoprávnění stále ještě dlouhá. Do popředí se postupně dostávaly otázky sociální integrace. Sen, o kterém snil Dr. King, tedy sen o rasově integrované společnosti bez předsudků, kde se charakter člověka bude posuzovat podle schopností a ne podle barvy kůže, byl vysloven a během desetiletí to nebylo již pouhé snění ale skutečnost.

---

¹³² Např. Září 1961 – prosazení desegregace na mezistátních autobusových linkách, Červenec 1964 -Kongres přijímá zákon o občanských právech (*Civil Rights Act*), Srpen 1965 – zákon o volebních právech (*Voting Rights Act*).

¹³³ Černá síla (*Black Power*), organizace Islámský národ, která se zaměřovala na nalezení a definování vlastní černošské identity. Radikální odnož černošského nacionalismu byla organizace Černí panteři, kteří tvořili i vlastní politickou stranu. Příslušníci této strany již plně odmítali základní rysy a hodnoty americké společnosti. Po řadě vnitřních konfliktů se strana nakonec rozpadla.

¹³⁴ Právně podložená segregace Afroameričanů.

6. ZÁVĚR

Práce si kladla za cíl rozebrat situaci černošského obyvatelstva a problém rasové segregace ve Spojených státech amerických. Rovněž také sleduje sociální aspekty, které vedly ke zrovnoprávnění Afroameričanů.

Už od počátku se černoši v USA pohybovali na okraji společnosti, a tak s nimi bylo také zacházeno. V době, kdy se jih a sever USA začaly navzájem odcizovat, jak po ekonomické stránce, tak také v oblasti kultury, zdálo se, že černošská otázka byla zapomenuta. Po ukončení občanské války, ve které zvítězil sever, dlouhou dobu v sobě jih živil pocit z potupy, kterou s sebou tato prohra přinesla. Obyvatelé jihu se odmítali smířit s výsledky války a nepřipouštěli si roli poražených.

Na konci 19. století se pomalu začaly v americkém zákoníku usazovat zákony posměšně známé jako Jim Crow Laws, které cíleně vedly k segregaci černošského obyvatelstva. Již v této době se začíná formovat myšlení a postoj, který by se dal nazvat jako „další forma rasismu“.

Od neskutečné brutality, která se opírala o veřejné lynčování, po zakládání rasistických organizací (nejznámější takovou organizací je Ku-Klux-Klan) až po omezování základních lidských práv. Tak vypadal obraz Spojených států amerických. Stejných Spojených států, které odmítaly nelidské zacházení s Židy během druhé světové války.

Po dlouhé době útrap byla potřeba změna. Černoši požadovali zlepšení životních podmínek. V 50. a 60. letech 20. století, došlo k největším bojům za občanská práva. S touto dobou je velmi úzce spjata osobnost Martina Luthera Kinga, který se stal hlavním hnacím motorem hnutí.

Druhá, stejně důležitá věc, kterou bylo třeba zlepšit, byla sociální a ekonomická situace Afroameričanů. V průběhu 50. a 60. let 20. století došlo ke zrovnoprávnění Afroameričanů. Stále ale zůstávala otázka, co dělat, aby se černoši mohli podílet na hospodářství Spojených států stejným způsobem, jako ostatní občané USA. Vysoká nezaměstnanost, nedostačující vzdělání a nekvalitní podmínky k životu - tyto tři podněty vytyčil dr. Martin Luther King jako problémy, které bylo potřeba odstranit na cestě ke zkvalitnění života Afroameričanů.

Osobnosti a činy, které se nesmazatelně vryly do historie USA, přinesly své ovoce v podobě zlepšení situace černošského obyvatelstva. Ovšem i tak docházelo ke zrovnoprávnění Afroameričanů pomalu, zejména kvůli veřejnému mínění. Lidské chování a smýšlení nelze změnit jen pomocí nařízení a zákonů, a proto je i dnes rasismus a xenofobie (která souvisí s přistěhovalectvím) palčivým problémem americké společnosti.

7. SEZNAM LITERATURY, PRAMENŮ A POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) Prameny

KING, Martin, Luther, *Where do we go from: chaos or community?* Boston: Beacon, 1968. 209 s.

KING, Martin, Luther, *Why We Can't Wait*. Boston: Beacon Press, 2011. 256 s. ISBN 080-700-112-0.

KING, Coretta, Scott, *Můj život s Martinem Lutherem Kingem*. Praha: Vyšehrad, 1976. 301 s.

ARSENAULT, Raymond, *Freedom riders: 1961 and the struggle for racial justice*. New York: Oxford University Press, 2006. 690 s. ISBN 0-19-513674-8.

B) Literatura

DAVIS, David, Brion, *The Problem of Slavery in Western Culture*. Middlessex: Penguin Books, 1970. 541 s.

TINDALL, George, Brown, *Dějiny Spojených států amerických*, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 904 s. ISBN 978-80-7106-588-3.

FREDRICKSON, George, M., *Rasismus: stručná historie*. Praha: BB/Art, 2003. 157 s. ISBN 80-7341-124-5.

WOODVARD, C. Vann, *The strange career of Jim Crow*. Bt Bound, 2003. 245 s. ISBN 061-358-674-3.

WOODWARD, C. Vann, *Origins of the new south 1877-1913*. Baton: Rouge, 1967. 542 s.

YAFA, Stephen, *Cotton: the biography of a revolutionary fiber*. New York: Penguin, 2005. 398 s. ISBN 0-14-303722-6.

JOËL, Michel, *Lynčování zpráva o kruté minulosti USA*. Praha: Práh, 2009. 254 s. ISBN 978-80-7252-263-7.

CARSON, Clayborne, *In struggle: SNCC and the Black awakening of the 1960s*. Cambridge: Harvard University Press, 1995. 359 s. ISBN 0-674-44727-1.

HRUBEC, Marek a kol., *Martin Luther King proti nespravedlnosti*. Praha: Filosofia, 2010. 115 s. ISBN 978-80-7007-334-6.

SUNDQUIST, Eric J., *King's Dream*. New Haven: Yale University Press, 2009. 295 s. ISBN 978-0-300-11807-0.

PILÁT, Jan, *Svět doktora Kinga*. Praha: Práce, 1983. 245 s.

HAYWOOD, Harry, *Za osvobození černochů*. Praha: Práce, 1952. 243 s.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra, *Spojené státy americké – společnost a politika*. Praha: Libri, 2002. 298 s. ISBN 80-7277-141-8.

C) Odborné články, internetové zdroje:

WLTER, R, Allen, African American Family Life in Societal Context: Crisis and Hope. Source: Sociological Forum, Vol. 10, No. 4, Special Issue: African Americans and Sociology: A Critical Analysis (Dec., 1995), pp. 569-592. Publikováno na: Springer, dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/684772>, citace: 23/06/2011 15:16.

STEWART E. TOLNAY, The African American "Great Migration" and Beyond. Annual Review of Sociology. Vol.29,(2003),pp.209-232.Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/30036966>. citace: 20/6/2011 16:30.

ANDREA, G. Hunter, Teaching the Classics in Family Studies: E. Franklin Frazier's "The Negro Family in the United States". Vol. 55, No. 1 (Jan.,2006),pp.80-92 (article consists of 13 pages).

Publikováno na: National Council on Family Relations. Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/40005793>. citace: 26/06/2011 16:03

U.S. CENSUS BUREAU, *Historical Statistics of the United States: Colonial Times to 1970*, Part I. Dostupné na: <http://www2.census.gov/prod2/statcomp/documents/CT1970p1-01.pdf> citace: 25/06/2011 19:15.

OOSSE, MONIQUE: Variations in State Mortality From 1960 to 1990. U. S. census bureau. Dostupné na: <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0049/twps0049.pdf>. citace: 25/06/2011 20:45.

8. RESUMÉ

Bachelor thesis entitled The social assumptions of emancipatory struggle of African - Americans in the years 1918 - 1968 and the problem of racism in the United States of America deals with racism in the United States of America. In several chapters of this work the history of racism in America is being described, the phenomenon of growing cotton in the cotton fields in the southern areas of the U. S., infamous lynching, the struggle for racial equality in the fifties and the sixties of the 20th century, or the consequences of a large black population migration, which occurred in the period after the First World War.

In addition to exploring and describing racial segregation of African -Americans, this work has the task to capture the social and economic conditions that led to the elimination of racial segregation in the United States of America. Social and economic situation of the black population was very precarious. One of the main reasons that led to this situation was a lack of education of black population, who had a bad influence on getting jobs later on. In the second half of the 20th century, when almost all production took place in an automated level, African - Americans were missing the necessary retraining which would allow them to get the job easier. These circumstances led to the deterioration of family life and background, which resulted in the formation of the black communities (which were, in large industrial cities, concentrated in the districts, or ghettos). These places were characterized by very high unemployment of employable population, but also society, whose social structure was seriously disrupted.

Finally, the work deals with the personality of Dr. Martin Luther King Jr., who became a spokesperson for the black community in the struggle for racial justice, which called for changes.

The range of this work can not cover all the important moments and circumstances that led to the emancipation of African-Americans. Based on the given literature, this work attempts to capture the best goal that has been mapped out, consequently: what were the major factors which led to social and economic emancipation of the black population.